

KNYGA, PASVERIANČI VISĄ MŪSŲ IŠEIVIJOS LITERATŪRĄ

Veikalą "Lietuvių literatūra svetur 1945-1967" pasitinkant

Artimiausiu laiku išeina pirmą kartą tokio pobūdžio knyga išeivijoje, o gal ir visoje mūsų literatūros istorijoje, kolektyvinis veikalas, kuriame atskirus mūsų literatūros žanrus aptaria A. Vaičiulaitis, K. Keblys, R. Šilbajoris, S. Santvaras, Vl. Kulbokas. Užbaigiamąjį straipsnį parašė J. Girnius, laikotarpio bibliografiją pateikė Č. Grincevičius, o leidinį redagavo Kazys Bradūnas. Šį didelį veikalą leisti pasiryžo "I Laisvę fondo lietuvių kultūrai ugdyti", kuris ir įsteigtas leisti pelno nenešantiems leidiniams. To fondo pirmininkas yra dr. Kazys Ambrozaitis. Jam ta proga ir pateikėme keletą klausimų.

— Kam atėjo mintis paruošti ir išleisti tokį mūsų išeivijos literatūrą pasveriantį ir išvardijantį veikalą?

— Mintis įvertinti ir aprašyti lietuvių literatūrą, pasirodžiusią svetur, vystėsi jau daugelį metų. Dr. Juozas Girnius apgailestavo, kad sustojo "Literatūros Lankai" ir pasiūlė dar besikuriančiam "I Laisvę fondui" kas metai išleisti literatūros metraštį, kuriame tildytų kritikos straipsniai ir vertinimas visos per metus išėjusios lietuvių literatūros. Fondo valdyba tą pasiūlymą priėmė ir pirmojo tomo redaktoriui buvo pakviestas dr. Henrikas Nagys. Po ilgesnio susirašinėjimo ir vėliau redaktoriui pačiam atsakius, ši mintis buvo atidėta. "I Laisvę fondo lietuviškai kultūrai ugdyti" planavimo komisija kreipėsi į prof. J. Brazaitį, prašydama imtis paruošti veikalą, apimančią lietuvių literatūrą, išėjusią svetur per paskutinį dešimtmetį. Jis tačiau dėl sveikatos ir kitų darbų šio užmojo atsisakė. Poetas K. Bradūnas įvairiomis progomis pašnekesuos ir spaudoj dažnai kėlė dar paruošto kolektyvinio būdo veikalo reikalingumą. "I Laisvę fondo" planavimo komisija tad ir pakvietė K. Bradūną organizuoti visą darbą ir veikalą ruošti kolektyviniu būdu. K. Bradūnas šį sunkų užmojų vykdyti sutiko ir tuoj pat angažavo eilę rinkinių asmenų studijinių temų rašymui. Dalis jų, kiti net po metų laiko, nuo tautos vėl atsisakė, kiti gerokai vėlavo. Praėjo daugiau kaip dveji metai, kol Bradūnas atsakiusių vietas užpildė kitais autoriais, kol gautą medžiagą sutvarkė ir pažadėjo "I Laisvę fondui", jog "Lietuvių literatūra svetur 1945-

"I Laisvę fondo lietuviškai kultūrai ugdyti" išleistų knygų pluoštas.

1967" rankraštis bus paruoštas laiku ir atiduotas spausdinti, kad "I Laisvę fondas" jį išleistų šiais suaktyviniais metais.

— Teko patirti, kad knygos spausdinamas tik 1000 egzempliorių tiražas. Gi atminus, kad tai vienintelė tokia knyga, turinti ne tik mokslinės, bet ir informacinės, kiekvienam lietuviui įdomios reikšmės, ar nėra toks tiražas per mažas?

Dr. Kazys Ambrozaitis, "I Laisvę fondo lietuviškai kultūrai ugdyti" pirmininkas.

— Liukusinis išleidimas 700 puslapių knygos daug kainuoja. Tiražas tą kainą dar padidina. Tam tikrą kiekį nupirks liuanistinės mokyklos, mokytojai, dalį kita visuomenė. Turimais apskaičiavimais, tokio tiražo turės pakakti, nes knygos laikymas sandėliuose yra nuostolingas. Be fondo narių, kitų nuolatinių prenumeratorių neturime. Knyga paravimui atiduodama kioskams, leidykloms, organizacijoms. Fondas nėra knygos klubas ar leidykla. Mūsų tikslas yra parūpinti labiausiai reikalingą knygą ir ją atiduoti visuomenei. Tikime, kad skaitytojas susiras gerą knygą, nesvarbu, kokioj lentynoj ji bebūtų.

— Kiek žinoma, fondas yra užsimojęs leisti knygas, kurios finansškai neapsimoka, tačiau, kaip pasirodė, kad kai kurie fondą leisti veikalai išparduoti, todėl įdomu būtų patirti, ar fon-

do lėšas vis iš šalies reikia papildyti?

— Kai kurios knygos, kaip J. Girniaus "Tauta ir tautinė ištikimybė", Sūdovio "Vienų vieni" ir Daumanto "Partizanai" buvo išgrabstytos per keletą mėnesių. Jų kaina specialiai buvo nustatyta žema, kad knyga greičiau pasiektų skaitytoją. Palyginus vidurkį septynių fondo parūpintų knygų išlaidų, tikrai pusė išleistų pinigų begrįžo. Turint galvoj, kad kurias dar neįspaudintas knygas, kiekvienai naujai knygai lėšas reikia papildyti aukomis. Fondas iš knygų leidimo pelno nedaro. Leidžiamos tik tokios knygos, kurių labiausiai reikia ir kurių komercinės leidyklos dėl neabejotinų nuostolių nesiima leisti. Vis dar tenka apgailestauti, kad knygos paruošimas autoriui niekad neapmokamas, duodamas tik simbolinis honoraras, kai tuo tarpu normaliose sąlygose knygos atspausdinimas testurėtų kainuoti tik mažą dalį to, kiek kainuoja autoriaus darbas.

— Kaip žinome, fondas efektyvia suma parėmė dr. V. Vardžio redaguotą ir Praeger leidyklos išleistą knygą "Lithuania under the Soviets". Kaip sekasi šios knygos platinimas ir ar galima tikėtis, kad leidinys grąžins į ją įdėtas sumas, nors moraline prasme veikalas, be abejo, yra neįkainojamos vertės?

— Panaši problema yra ir su amerikiečių leidyklomis. Jeigu veikalas yra nepopuliarus ir nepataikaujantis skaitytojui, tai sunkiai leidyklų priimamas. Šiuo atveju pakliuvimas į Praegerio leidyklą buvo paties dr. V. Vardžio nuopelnas, nes ši leidykla priima tik jau žinomų autorių veikalus. Šios knygos paruošimą ir išleidimą teko paremti žymomis sumomis, kurios, aišku, pilnai niekad nesugrįš. Čia irgi reikalinga visuomenės pagalba: įdėti pinigai dalinai sugrįžtų, jeigu daugelis reikalautų, kad jo apylinkės viešoji biblioteka ar universitetų bibliotekos įsigytų dr. Vardžio knygą. Tai būtų didelis pasitarinimas Lietuvai. Be kitų, buvo dar vienas motyvas leisti šią anglų kalba knygą apie pavergtą Lietuvą, kad ji pakliūtų į tarptautinius knygų katalogus. Tai pasiteisino, nes pirmieji užsakymai atėjo iš Šveicarijos. Keblolika žymių užsienio žurnalo ir

dienraščių dr. Vardžio knygą labai palankiai įvertino. Praegerio leidykla tos knygos pardavė tik keletą tūkstančių, nors buvo tikėtasi žymiai daugiau. Leidykla papildomai spausdina knygos tik tiek egzempliorių, kiek pareikalauja rinka.

— Ką daugiau dabar ir ateityje numato fondas leisti ir kas nulemia leistinių veikalų parinkimą?

— Bradūno redaguotas veikalas "Lietuvių literatūra svetur" specialiai išleidžiamas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo jubiliejui paminėti. Ši brangi knyga nebūtų galėjusi tapti realybe be aukotojų. Iš jų stambesnieji: dr. A. Razma, dr. J. Kazickas, dr. P. Kisieliū, na ir aš pats. Visi esame paaukoję po 500 dol. (Red. pastaba. Kiek mums žinoma, fondo pirmininkas dr. K. Ambrozaitis yra įnešęs kur kas didesnes sumas). Tarka laukiama. Kaip anksčiau minėjau, veikalus užsa-

ko, hurodo temą ir planuoja darbus ateičiai specialiai planavimo komisija ir fondo valdyba. Planavimo komisiją šiuo metu sudaro: dr. J. Girnius, dr. V. Vardys ir dr. K. Čeginskas. Atsižvelgiama ir į fondo narių pageidavimus. Yra pageidavimų daugiau paruošti medžiagos apie rezistencines kovas okupacijų metais, daugiau iškelti mūsų partizanų heroizmą. Kaip anksčiau mus žavėjo prieš 50 metų vykusį savanorių kūrėjų auką, taip dabar jaunimą žavi ir jų patriotizmą palaiko partizano kultas. Čia galėtų būti neišsami medžiaga mūsų rašytojams. Dar šiais suaktyviniais metais "I Laisvę fondas" išleis tik ką pabaigtą Vlado Būteno knygą apie paskutinias Lietuvos partizanų kovas.

Tai vis maži, bet, manau, gana svarbūs darbai. Didelį projektą ir dideli darbai priklauso dideliems fondams ir centrinėms lietuvių organizacijoms.

L. Galinis

"I Laisvę fondo lietuviškai kultūrai ugdyti" pirmasis leidinys — Vytauto Mačernio "Poezija". Knyga buvo išleista 1961 metais. Jos mėcenatas — dr. Albinas Smulkštys. Viršelio aplankas — dail. Pauliaus Augiaus medžio raižinys.

Kertinė Parastė

AR JAU TIKTAI ŠITUO IR PASITENKINSIME?

Beveik kasmet laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenėje įvyksta tas ar kitas platesnės apimties susibūrimas, šventė, kongresas, seimas ir pan. Džiugu, kad tais atvejais nepasitenkinama vien organizacine, visuomenine bei politine plotme, o stengiamasi įvykiui duoti ir kultūrinį atspalvį, toms pačioms dienomis sulėkimo vietoje organizuojant koncertus, literatūros vakarus, meno parodas, teatro spektaklius. Tuo džiaugiantis, kartais vis dėlto ir parūgojama, kai tokios progomis šios kultūrinės apraiškos prie įvykio pridedamos vien kaip lengvas trečiasis patiekalas prie pietų, kai į jas žiūrima ne kaip į sunkias kūrybines pastangas, kai iš jų laukiama vien palinksinimo, pervargus posėdžius, paskaitose, kalbose... Truputį būna skaudu, kai kulminacinėse tokių bendruomeninių iškilnių valandose visų prasmų prožektoriai nukreipiami į politikus bei visuomenininkus, kultūros ir kūrybos žmones, paliekant vien pasienių šešėliuose. Ir šitai čia užsimename ne dėl to, kad patiems kultūrininkams — rašytojams, muzikams, dailininkams, mokslininkams, švietėjams būtų jau labai reikalingos tos prožektorių šviesos. Kūrybos vertei jos gi nieko nei prideda, nei atima. Užsimename tai vien tik pačios kultūros aukštesnio lygio mūsų visuomenėje siekimi, už kitų veiksmų nemažesnės jos rolės įpilletimui ir kūrybai palankių nuotaikų ir palankios dvasinės aplinkos sukūrimui savoje bendruomenėje.

Šių metų tokie centriniai lietuviškosios veiklos taškai, be abejo, yra liepos 7 d. Chicagoje įvykstanti Tautinių šokių šventė ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimas rugpjūčio 29 - rugsėjo 2 d. New Yorke. Abiem atvejais, atrodo, nepasitenkinta vien tik šokių bei visuomeninių, organizacinių reikalų rūpesčiais. Penktadienio vakare prieš šokių šventę Chicagoje dar bus pačios šokių šventės pranešėjos, viešnios iš Vokietijos, aktorės Aldonos Eretaitės mūsų literatūros šedevrų recitalis. O New Yorko PLB seime rengiamas dar simfoninis ir vokalinis koncertas Lincoln centre ir literatūros vakaras bei kamerinis koncertas Statlerio viešbutyje.

O kaip su meno paroda? Va, čia dėl jos ir norime kalbėti, nes parodos šį kartą nebus. Kaip žinome, pirmajame PLB seime New Yorke, Riverside muziejuje tokia paroda buvo, buvo ir antrajame PLB seime Toronte, geriausioje šio miesto salėje O'Keefe centre. Abi jos džiugino lietuvių ir amerikiečių bei kanadiečių akis. Apie jas amerikiečių ir kanadiečių spauda rašė net daugiau negu apie kitus seimų darbus. Tad kodėl šiomet nesusi-

bausta tokios parodos seimo metu vėl suorganizuoti, kodėl sulaužoma ankstesnių atvejų sukurta tradicija?

Kažkaip nesinori tikėti, kad mūsų dailininkams būtų pritrūkę kūrybinio polėkio ir jėgų pasitaikančioms techniškomis kliūtims nugalėti. Juo labiau, kad dailininkai yra gyviausia ir judriausia mūsų kultūrinio gyvenimo dalis. Juk kiek daug parodų visose kolonijose kasmet suruošiama. Visai eilė dailininkų kasmet su savo individualiomis parodomis skrodžia kone skersai išilgai Amerikos žemyną. Žodžiu, nei kūrybinio ūpo, nei kliūtims nugalėti pastangų netrūksta. Bet kai reikia ką nors kuria nors išskirtinesne proga bendrai suorganizuoti, kur nesitikima gausaus paveikslų pardavimo, o kur reprezentuojamas vien tik gryniasias kultūrinis interesas, ten energijos ir polėkio darbui atlikti pakviestiems mūsų dailininkams bei įpareigotoms rengimo komisijoms ima ir pristinga. Šitai buvo akivaizdu praėjusio trečiojo Kultūros kongreso dienomis Chicagoje, kai buvo pasitenkinta vien Čiurlionio galerijos eksponatais, nieko naujo nepardant, šitai dabar akivaizdu ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės trečiojo seimo paskelbtos programoje, kur bent kokios dailės parodos jau iš visos nėra.

Akims tiesiog neįtikėtina, kad šį kartą parodą norima pakeisti dailininkų darbų parodų skaidrėmis. Argi tikrai mes jau būtume nusileidę į šitokį mūsų meno reprezentavimo būdą, į šitokį lygį, kuris niekuo nesiskiria nuo vasaros atostogų nuotraukų parodymo savo kaimynams tame ar kitame privačiame rūsielyje, pasikabinus sienoje ekranėli. Jeigu šitokių lygių reikia tenkinti ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime, reprezentuojant dailę, tai kam seimo koncertų atveju dar eiti į Lincoln centrą ir Statlerio viešbutį su gyvais choralais, instrumentalistais ir solistais — bendrą pobūdį išlaikant, užtektų ir čia tik plokštelių muzikos, tai būtų visai tas pats, kas meno paroda skaidrėmis.

Tad, kol dar iki seimo yra trys mėnesiai laiko, manytume, jog visiems reikia atitokti, nekirsti skaidrinių juokų pro ašaras, o įtempus visas pastangas suorganizuoti originalią mūsų dailininkų parodą, atsisakant save pačius menkinančių erzacų. Gi jeigu jau tikrai kliūtys parodai surengti yra tokios milžiniškos, kad žmogiškoms pajėgoms žemėje jų nugalėti neįmanoma, tai skaidrinio paveikslų rodymo geriau visai atsisakyti, nedemonstruojant ne tik savo organizacinių nesugebėjimų, bet ir savitiško kultūrinio ubagiškumo.

K. br.

Šiame numery:

- Ar jau tikrai šituo ir pasitenkinsime?
- Knyga, pasverianti visą mūsų išeivijos literatūros dešimtmetį.
- M. Krupavičiaus atsiminimai.
- Sukaktyvininkas prof. Zenonas Ivinskis.
- Kęstučio Gaižiūno eilėraščiai.
- Kazys Almenas pavėsyje su arabais.
- Vytauto Raulinaičio netekus.
- Prof. A. Karsaičio lietuviškai vokiškas žodynas.
- Metal be Felikso Kudirkos.
- Aušros Vartų vardo kilmės klausimu.
- Spygliai ir dygliai.

PRIE NEPRIKLAUSOMYBĖS LOPSIO

Dar pluoštas atsiminimų iš 1918 metų

M. KRUPAVIČIUS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Išbuvęs Marijampolėje kelias dienas, aplankęs gimines ir pažįstamus, išsikalbėjęs plačiau su vietos veikėjais ir daug ką patyręs apie jų darbus ir išgyvenimus, išvykau į naują darbovietę — senąją sostinę Vilnių. Čia gyvenimas virė virė. Jau buvo paskelbta Vasario šešiolikto aktu Lietuvos Nepriklausomybė, bet jos turėta tik tiek, kiek tilpo pačiame, ir tai sunkiai paskelbtame, Nepriklausomybės akte. Vokiečiams jau buvo aišku, kad absoliutiniai karo laimėtojai jie nebus. Todėl ir tautos sąlygų neteks jiems vieniams diktuoti. Ir vis dėlto stvėrėsi, kad ir negudrios, bet gana sukotos politikos. Pasauliui apgauti, o gal ir patiems lietuviams apgauti jie sumanė suvaizdinti "laisvąją Lietuvos santuoką" su vienu vokiečių kraštu.

Mūsų politikai vadovavo Vals tybės Taryba. Visai Tarybai vokiečių užmačios nebuvo paslaptis. Taryba matė, kur siūlomas ke lias Lietuvą veda. Buvo žinoma, kad tokios rūšies "nepriklausomybė" yra ne kas kita, kaip vien ki tokia inkorporavimo į Vokietiją forma. Bet kokiu būdu išvengti tos inkorporacijos, tą vokiečių siūlomų unių? Tų būdų tada vi si ieškojo. Visi Valstybės Tarybos nariai buvo aiškūs pilnos Lietu vos nepriklausomybės šalininkai. Tačiau vokiečiai dar buvo galin gas. Vokiečių balsas dar buvo lemiamas, nors karo pabaigos klau simas jau daug kam buvo aiškus. Vieni tad nepriklausomybės ieš kojo kiek vingiuotesniu keliu, bet tikresniu tuo atveju, jei būtų vo kiečiai karą laimėję. Kiti gi ėjo tiesiu keliu, statydami viską ant kortos. Šitas kelias būtų buvęs pa vojingas tuo atveju, jei vokiečiai būtų karą laimėję.

Pirmosios politinės taktikos šali ninkai buvo krikščionys demokra tai ir kitos nuosaikesnės politinės grupės Valstybės Taryboje. Kai riosios grupės buvo pasirinkę ant rąjį kelią. Ir dėl to tarp vienu ir antrų buvo kilę tam tikrų nesu sipratimų. Vokiečiai norėjo apgau ti Lietuvos politikus. Bet nuosai kiekieji Lietuvos politikai, nesikabin dami už vokiečių mestos meškerės, metė savo meškerę vokiečių pusėn su užkabintu ant jos Wuertembergo kunigaikščiu Urachu, pakrikštytu Mindaugu II. Bet ir naujasis Mindaugas Urachas ne buvo vokiško skonio sliekas. Tad ir lietuviškoji meškerė žuvelės ne sulaukė. Lygiai kaip jos nesulaukė ir vokiškoji meškerė, mesta lie tuviams. Vokiečių pralaimėtas ka ras klausimą lengvai išsprendė. Visi atsisakė savo priemonių vo kiečių gudrybėms apeiti, visi vien balsiai pasisakė už jokiais ryšiais nesuristą su kitais kraštais laisvą nepriklausomą Lietuvą. Į tą tarpusavį Valstybės Tarybos narių kivičių sukurį teko dar ir mąn išvelti. Mes, praleidę trem ties laiką Rusijoje, sugrįžom į Lie tuvą su kiek kitokia politinė tak tika, kovos priemonėmis ir net veikimo organizacija, nors pagrin diniai tikslai buvo tie patys.

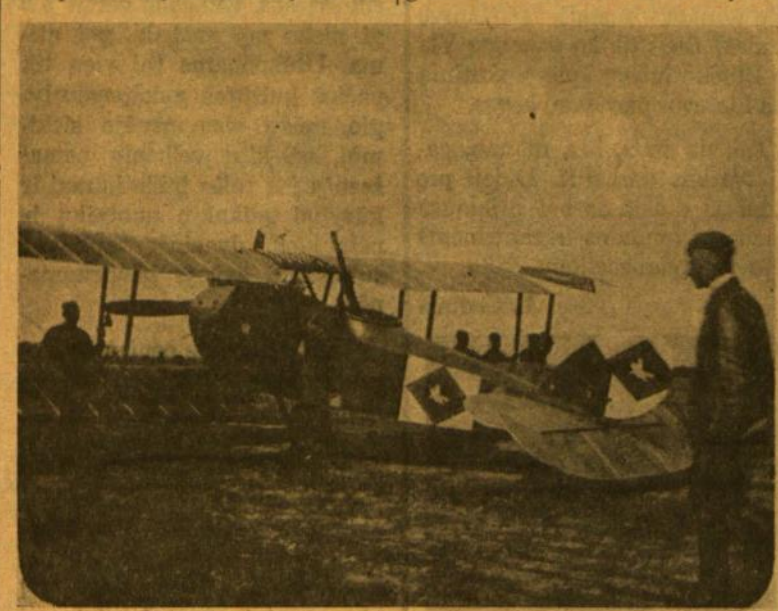
Dėl karo aplinkybių buvo susi organizavusios dvi Lietuvių krikš čionių demokratų partijos: viena Rusijoje, kita Lietuvoje. Abi jos su siorganizavo 1917 metais: Rusi jai Petrapilio Lietuvių seimo me tu, birželio mėnesio 9 d., o Lie tuvoje Vilniaus Lietuvių konferen cijos metu rugsėjo mėn. 23 die ną. Tarp vienos ir kitos susikūri mo buvo tik keturių mėnesių skirtumas.

Lygiai tuo pačiu laiku ir viena ir kita krikščionių demokratų par tija buvo atspausdinusios savo programas. Tik vilniškė Krikš čionių demokratų partija prie sa vo programos pažymėjo 1915 me tu datą, norėdama išvengti vokie

čių persekiojimų ir apeiti budrią vokiečių cenzūrą. Valstybės Tary bos Krikščionių demokratų frakci ja dirbo atskirai ir visai nepri klausomai nuo savo partijos cent ro komiteto. Dėl to ne kartą su sidarydavo tarp vieno ir kito or gano didesnių ar mažesnių skir tumų. Tokių skirtumų susidarė ir Uracho klausimu. O tas klau si mas anuo metu buvo labai karš tas ir aktualus. Su šituo klau si mu labai tampriai rišosi ir kitas klausimas: anuo metu dar ne vi sų buvo aiškiai suprata ir išvaiz duota, kokia gi bus Lietuva — monarchija ar respublika. Nors tas klausimas visai nebuvo disku tuojamas, bet ji visu griežtumu iškėlė Uracho problema.

Mums, grįžusiems iš Rusijos, jo kių abejonių nekėlė ir visi buvom kietai nusistatę, kad Lietuva turi būti demokratinė respublika. Sa vo nusistatymui praversti buvo reikalinga tikslų visų krikščionių demokratų padalinių organizaci ja ir drausmė. Tad pirmoje eilėje reikalavom ryšio tarp Valstybės Tarybos Krikščionių demokratų frakcijos ir Krikščionių demokra tų centro komiteto. Antra, Krikš čionių demokratų frakcija turi pa klusti Centro komiteto sprendi mams. Praversti šitai nebuvo leng va.

Vilniaus Krikščionių demokra tų partijos centro komitetas buvo su mumis. Bet atakliai gynė savo poziciją Valstybės Tarybos Krikš čionių demokratų frakcija. Mes grįžė iš Rusijos, parsivežėme sa vo Centro komitetą, Tokių būdu susidarė nenormali padėtis: viena me krašte dvi partijos su dviem centru komitetais. V. Tarybos Krikščionių demokratų frakcija, norėdama nusikratyti mūsų į ki nepageidaujama įtaka to klau si mo sprendime, tą formalia klū ti panaudojo. Nors mes, kaip Cen tro komitetas, niekur nefigūravo me ir kitių Centro komiteto var du sprendimų nedarėme, bet ne

Mūsų lakūnai 1919 metais kovose prieš rusus - bolševikus Daugpilio fronte prie Dauguvos. (Nuotrauka iš Br. Kvickio archyvo)

normalumui pašalinti buvome nutarę savo partiją, kaip susikū rusią svetimame krašte, likviduo ti. 1918 metais liepos mėnesio 21 dieną Vilniuje buvo suauktas Rusijos lietuvių krikščionių demo kratų partijos Centro komitetas, kuriame dalyvavo A. Tumėnas, B. Žukauskas, J. Matulionis ir M. Krupavičius. Posėdyje nebuvo A. Katiliaus, D. Micutos, A. Dubins ko, Juozo Vailokaičio, A. Matulai čio, E. Draugelio, V. Endziulai čio, P. Karvelio ir M. Vaišvilos. Posėdis buvo pripažintas teisėtu, ir jame padaryta šie nutarimai:

1. Kadangi Rusijos Lietuvių krikščionių demokratų partijos veikimo dirva buvo Rusijoje gy veną lietuviai, tad partija, kaip pa tokia, nesikelia į Lietuvą, bet pa silieka Rusijoje, o Centro komiteto nariai, persikėlę į Lietuvą, nusto ja savo įgaliojimų, savo teisių ir, kaip tokie, nustoja veikę. Visi sugrįžusieji partijos nariai stoja į

Organizuotų lietuvių karių rusų armijoje reikalavimas paskelbti laisvą Lietuvą. Po abiejų Rusijos revoliucijų 1917 metais labiau suliepsnojo karas vakarų fronte ir gerokai atsilėjo rytų fronte. Rusų ar mijose pradėjo organizuoti lenkų, ukrainiečių ir kitų tautų dalinius. Subruzdų ir lietuviai. Rumunų fronte tada buvo apie 2.000 lietuvių karių, kurių 56 atstovai susirinko suvažiavimam Benderių mieste, Besarabijoje. 1917. X. 14-17 (n. k.). Suvažiavimas užtruko tris dienas. Svarbiausias nutarimas buvo: reikalavimas "paskelbti Lietuvos nepriklausomybę". Taip pat buvo nutarta, kad lietuviai, kaip atskira tauta, Rusijos steigiamajam susirinkime (seime) nedalyvautų, kad Mažosios Lietuvos lietuvių belaisviai būtų paleisti laisvėn. ir t. t. Suvažiavimo protokolais, surašytas lietuvių kalba, yra saugomas Pasaulio lietuvių archyve, Chicagoje, kurio dalį čia ir parodome. Iš suvažiavimo dalyvių PLA vadovybei tėra žinomi du asmenys: B. Draugelis ir K. Juknis.

Lietuvoje veikiančią krikščionių demokratų partiją.

2. Parsivežtas iš Rusijos Lietu vių krikščionių demokratų parti jos turtas: pinigai, literatūra, vė liava ir kiti daiktai atiduodama Lietuvių krikščionių demokratų partijos, veikiančios Lietuvoje, Centro komitetui. Vėliau prie to nuosprendžio prisidėjo ir posėdyje nedalyvavę nariai: A. Katilius, V. Endziulaitis, E. Draugelis, A. Matulaitis ir P. Karvelis.

Bet centro komitetas manė, jog jis nesą kompetentingas spręsti vieno svarbaus klausimo, būtent, kaip pasiegti su progra momis. Juk buvo ne tik du Cen tro komitetai, bet ir dvi progra mos. Tiesa, tarp jų esminių skir tumų nebuvo, bet vis dėlto pro gramos viena nuo kitos skyrėsi.

buvo ir liūdno atminties Liudas Gira ir nebeprisimenu, kas tre ty sis.

Dabar liko spręsti kitas, labai opus klausimas: nepriklausomy bė su Urachu, ar be Uracho? Cen tro komitetas pasisakė prieš Ur achą.

Mes visi ryšiniškai, suprantama, laikėmės Centro komiteto nu tarimo. Frakcijoje gi labai kietai prieš Urachą pasisakė A. Stul ginskis ir Jonas Vailokaitis. Prel. K. Šaulys buvo aiškiai palinkęs prieš Urachą, bet pripažino, kad yra ir urachinių argumentų. Šio je kovoje ne kartą buvo prieita prie gana kietų pasikalbėjimų ir net vienu kitiems priekaištavimų, kurie šiandien, tiek laiko praė jus, gali sukelti tik juoko. Pati frakcija taip pat pasisakė už de mokratinę respubliką, tačiau dėl minėtų priežasčių, susidėjęs tuo metinėm, pirmiau minėtom ap linkybėm, gelbėdami Lietuvos nepriklausomybę, jie pasirinko laikina priemonę Uracho priedan gą. Tad krikščionių demokratų anų laikų politinėje vadovybėje buvo aiškus ir vienbalsis visų nu sistymas: Lietuva turi būti ne priklausoma, demokratine respub lika.

Nežinau kodėl, ar dėl minėtų neramumų Valstybės Taryboje, ar dėl kitų priežasčių, ilgesnį lai ką Valstybės Taryba nenustatė mano uždavinį. Kad nelaikytų manęs be darbo, duodavo tą ar ba kitą laikiną darbėlį tarybos ra štinėje. Tuo būdu buvau sostinė s gyventojas. Laisvajį nuo ofi cialių darbų laiką pašvedydavau publicistikai ir krikščionių demo kratų reikalams.

Atvažiavęs į Vilnių, jau buvau radęs bėginantį krikščionių demo kratų organą "Tėvynės Sargą", kurio faktinuoju redaktoriumi bu vo, kiek prisimenu, Stasiūnas, vė liau vienu ar kitu būdu apskrities viršininku. Vyriausiuoju re daktoriumi buvo Liudas Gira. Tad mano rašinių daugiausia ir buvo skiriama "Tėvynės Sar gui". Jame tilpo ir mano studija, pasirašyta senu mano Gabrieliu s Taučius slapyvardžiu: "Iš praet ties į ateitį". Tai buvo studija apie "Apžvalga" ir prūsųnį "Tėvynės Sargą". Darbas buvo skirtas atsakyti Tumui Vaižgantui į kaž kokį, neatitinkantį tiesą jo teigi mą šioje srityje.

Intensyvinant partijos veikimą ir tobulinant jos organizacinį, buvo reikalinga gyvinti ir stiprin ti spaudą. Tad buvo nusistatyta "Tėvynės Sargą", kaip savaitinį, skirti išimtinai kaimui, o inteli gentams ir daugiau apsišvietu ti

siams kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

siems kaimiečiams pradėti leisti naują laikraštį, kuris buvo pava dintas "Laisvoji Lietuva" ir ku rio redaktoriumi buvau paskirtas aš. Savo pavaduotoją buvau pasikvietęs Mariją Ambraziejūtę — voronežiškę abiturientę, kuri pasireiškė savo publicistiniais ga bumais, kieta valia, ir buvo gera organizatorė. Laikraštis turėjo eiti bene tris kartus į savaitę. Iš kar to jau buvo duota visai aiški kryp tis ir kovinga nuotaika. Tas laik raščio charakteris buvo išlaiky tas ligi jo pabaigos. Kadangi man dažniausiai tekdavo būti kelio nės, tai laikraščiu vadovavo ma no pavaduotoja. Užėmus bolševi kams Vilnių ir man su Valstybės Taryba pasitraukus iš Vilniaus, Ambraziejūtė pasiliko Vilniuje ir

dar mėgino ten laikraštį leisti. Bet prie naujo okupanto jai pa vyko išleisti tik vienas numeris. Prieš visokias, bolševikų statomas kliūtis ji kovojo kietai ir atkak liai, visur akcentuodama, kad čia yra Lietuva ir kad bolševikai, kaip laikini svečiai, neturi teisės trukdyti lietuviško gyvenimo ir darbų. Bolševikai gi, norėdami i rodyti, kad jie yra šio krašto val dovai, drąsiai kovotoja pasodino į Lukiškio kalėjimą. Felicijai Bort kevičienei užtariant, ji iš kalėj imo buvo paleista ir netrukus slap tais keliais pasiekė Kauną, kur dirbo Finansų ministerijoje prie Albino Rimkos.

Šventadieniais tekdavo vienu

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., antr., ketv. 2-5 val. Penkt. 2-5 ir šeštad. 10-3 val.

Ofs. 735-4477, Rez. RE 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akusherija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofs. HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akusherija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 12-3 val. ir 5-8 val. v. v. šeštad. 12-3 val. popiet.
Trečdieniais uždaryta

Ofs. tel. PR 8-2220
Namu — rez. PHOSPECT 8-9081
DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K S A
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketv., penkt. ir šeštad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. v. v. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofs. val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofs. ir buto tel. OLYMPIC 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — RELIANCE 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis-gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antr., ketv., penkt. ir šeštad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-8 val. p. p., trečiad. uždaryta.

Tel. ofs. ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv., penkt. ir šeštad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofs. telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSHERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HE 6-8545
(Ofs. ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofs. tel. PR 8-7773; Rez. PR 6-4752
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val., antr., penkt. ir šeštad. 1-4 val. Pirmadienį tik susitarus

Ofs. HE 4-1818 Rez. PR 8-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. šeštad. 9-11 v. v. — 3 v. v.

Ofs. tel. 767-2141. Namų 826-4850
DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antr., penktad. 1-4 v. v. 6-9 v. v. ketv., 5-8 v. v. šeštadieniais 10-3 val. v. v.

kitur išvažiuoti ir susirinkimus ar suvažiavimus. Vieną kartą V. En ziulaitis pakvietė į Kauną su pa skaita: "Kuo siekia Lietuvių krikš čionių demokratų partija?" Pa skaita buvo skirta tik Kauno inte ligentams. Susirinkimas vyko prel. A. Dambrausko-Jakšto bu te, kuriame susirinko apie 40 as menų. Be Endziulaičio ir buto sa vininko Dambrausko-Jakšto, da lyvavo, kiek prisimenu, šie asme nys: kun. Olšauskas, kun. Doga lis, P. Radzevičius, mok. Antanai tis, S. Banaitis, A. Galdikas, M. Galdikienė ir daugelis kitų vyrų ir moterų, kurių pavardžių nebe prisimenu.

(Bus daugiau)

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Tel. Ofis PR 6-7500; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 2-3 val. p. p. Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmad., antr., ketv., penkt. ir šeštad. 8 v. v. ir 9 v. v. Treč. 8 v. v. ir 9 v. v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. v. ryto ir nuo 6-8 v. v. šeštad. nuo 2-4 v. v. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofis 2454 W. 71st Street
Val. antr., nuo 2-5 popie ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofs. telefon. 776-2880
Rezid. telefon. PR 9-6730

DR. ALDONA SIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizital pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofs. tel. RELIANCE 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm., antr., ketv., nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr., penkt., nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurģija
Ofis 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktad. 10-13 v. v. 2-8 v. vak. šeštad. 1-4 v. v. vak. Sekmad. ir trečiad. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofis ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofs. val.: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6198
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmadienį ligonius tik susitarus
Val.: 2-4 p. p. ir 6-8 v. v. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUSHERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Šeštadieniais 1 iki 4 val. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVICIUS
(VASKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6648 So. Albany Ave.
Val. pirm., antr., ketv., 6-8 v. v. vak.; penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofs. PR 6-6446, rez. HE 4-3160
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofs. tel. 767-2141. Namų 826-4850
DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antr., penktad. 1-4 v. v. 6-9 v. v. ketv., 5-8 v. v. šeštadieniais 10-3 val. v. v.

Ofs. tel. 767-2141. Namų

VYRAS, KURIS AMERIKĄ ISMAINĖ Į ARCHYVUS

Mūsų suaktyvininkas istorikas atsiminimų ir laiškų šviesoje

JUOZAS PRUNSKIS

Kaip filosofija ieško pirmųjų ir galutinių pagrindų, kaip menas siekia grožio idealų, taip istorija veržiasi sukurti žmonijos likimo paveikslą, kuris ryškėtų ištikimiu teisingumu, gyvu pilnumu, grynų aiškumu, — rašė V. Fr. Humboldt.

Šiam didžiajam uždaviniui savo gyvenimą skyrė dr. Zenonas Ivinskis, gegužės 25 d. sulaukęs 60 m. amžiaus sukakties. Tai ypatingas žmogus. Grynakraujis istorikas, kuris net emigraciją į prabangią Ameriką paaukojo tyrinėjimams archyvinų dokumentų apie Lietuvą. Tai daugelio gilių mokslinių veikalų autorius, Kauno, Vilniaus ir Bonnos universitetų profesorius, buvęs Lietuvos kultūros paminklų konservatorius, filosofijos fakulteto dekanas, tremties Savišalpos komisijos pirmininkas, Vliko vykdamosios tarybos užsienio reikalų tvarkytojas (lyg egzilinės vyriausybės užsienio reikalų ministras), Lietuvių kat. mokslo akademijos narys mokslininkas ir Lituanistikos instituto tikrasis narys, Baltų instituto Bonnoje vedėjas ir t. t.

Pirmas susitikimas

Keistomis aplinkybėmis užsimezgė mūsų pažintis su tuo didžiuoju žemaičiu. Buvo tai 1927 m., reorganizacinėje ateitininkų konferencijoje Palangoje. Iš ten suorganizuota ekskursija Kuršių mariomis. Plaukėme laivu, lankstėme kopomis. Dalyvaavo ir išradininkas prof. J. Eretas. Būdamas visada iniciatyvos šaltinis įnešė daugiau gyvos nuotaikos jaunimo pobūviuose, prof. J. Eretas buvo išsidėjęs stamboką lūpinę armonikėlę, kai kur vadinamus vargonėlius. Tai jis ir paskelbė savotišką konkursą — kas gražiau pagros, to ir pasiliks šis muzikos instrumentas. Ir čia išryškėjome du uolūs varžovai: studentas Zenonas Ivinskis ir Du lių kaimo pradžios mokyklos mokytojas — aš pats. Stengiausi. Liejosi polkų ir valsų melodijos, o kartais ir kokiai dainelei pritarėdavau, ir dar liežuvių į lūpinės skylutės pabadydamas, kad išleitu su tokiu drebežimu... Bet ir Zenonas šauniai pūtė. Gal net

ilgiau ir melodingiau už mane. Taip tas mano pirmas ir beveik paskutinis viešas muzikinis pasirodymas baigėsi pralaimėjimu Zenonui naudai. Guodžiau save, kad gi jis buvo daugiau vargonėlių savininkui pažįstamas... Bet laimėjau tuo kartu kitą dalyką: samonėje pasiliko vaizdas ramaus, taktiško, draugiško, malonaus studento Zenono, kuris vėliau išėjo į pirmaujančius istorikus.

Prie dienraščio redakcijos stalo

Ilgesniam laikui likimas su Zenonu mus suvedė ne prie muzikos, o naujai Kaune pradėtojo dienraščio "XX Amžiaus" redakcijoje. Tas dienraštis gimė jaunų mūsų intelektualų, visuomenininkų, Kauno un-tos profesorių,

naują dienraštį, kuriam berods prof. St. Ylos pasiūlymu, buvo parinktas "XX Amžiaus" vardas, iš karto pasakęs, kad tai bus pažangus dabarties gyvenimo reikalavimų, socialinių reformų, kultūrinio veržlumo šauklys. Grupe tu jaunųjų idealistų pasiryžėlių, savo tiesioginiais darbais apsikrovusių profesorių, sudarė redakcinį kolektyvą, bet neturėjo žmogaus, kuris nuolat redakcijoje sėdėtų. Įtraukė mane.

Turėjau progos kasdien stebėti, kaip jie visi, taigi ir dr. Zenonas, iš eilės po porą savaitių atėdavo kasdien redakcijoje vadovauti ir talkinti. Ir posėdžiuose, ir darbe dr. Zenonas visada buvo korektiškas, punktualus, džentelmeniškas, niekada nieko neįžeisdavo, nieko neatstumdavo, vis-

jau buvo žinomas mokslininkas, ir mes jį nekartą nukreipdavome į užsienio atstovybes, kai reikėjo reprezentuoti dienraštį.

Zenonas buvo visada toks praktiškas. Atsimenu, kai jis buvo pasiūstas į Berlyną suieškoti ten "XX Amžiui" korespondento, surado gerą. Kad jis dar rūpestingiau informacijas rinktu, Zenonas protarpiais mums primindavo, kad tam vyriui reikėtų išalkusį Berlyną per pasiuntinybę tarpais pasiųsti lietuviškų dešrų, juk karo metu Vokietijos sostinėje buvo labai liesa...

Entuziastas darbo žmogus

Goethe yra pasakęs, kad geriausia, ką mes turime iš istorijos, tai entuziasmas, kurį ji iššaukia. Dr. Zenonas buvo entuziastas. Niekada nemačiau jo nusimnuso, sugniužusio. Jis visada buvo ryžto ir darbo žmogus. Istorija dar jį kažkaip labiau surišo su tradicijomis ir jis, nors didžiai

Prof. Zenonas Ivinskis

Nuotrauka Vytauto Maželio

besigrupavusių apie J. Keliučio "Naująją Romuvą" idealistų ir naujos skaidresnės socialinės santvarkos skelbėjų iniciatyva. Tarp jų buvo ir dr. Zenonas Ivinskis. Vieton cenzūros laikinai sustabdyto "Ryto" ryžosi jie leisti

da ramiai reikalus sprendavo, su nuolatiniu redakcijos personalu visada malonus, draugiškas, savęs. Nors kai kurie iš mūsų buvo dar tik studentai, dr. Zenonas ir kiti čia gražiai išlaikė demokratinės lygybės principą. Dr. Zenonas

progresyvus, bet turėjo gerą konservatyvumo dozę. Atsimenu, kartą nuvažiuavau į aplankyti į Kuršių lauvą, kur jis vasarojo su žmona. Tyras oras, pušynai. Buvo jauku jo vaishingoje globoje. Bet buvo karšta. O Lietuvoje, kuni-

JAUNI BALSAI SKRENDĄ VĖJU

Kęstutis Gaidžiūnas

AITVARAI

Aitvarai danque
Jauni balsai skrenda
Vėju... Plakanti žirdis.

VIENUMA

Didmiestyje
dešimt tūkstančių dangoraižių...
ir nė vieno draugo.

LIETUJE

Ateina jis iš posūkio,
Kaip ir aš,
Ežero seklumon.
Nežinau, ką veikiu lietuje.
Nežinau, ko jis čia.
Vieni mes,
Nes taip norim.
Jis ieško savo maisto,
Aš savo.
Tik lietus stebi mus —
Vienišą garnį ir mane.

PRIE GLUOSNIO

Ji išsisi galvą nulenkus.
Miega.
Dažnai ateina prie mano verkiančio gluosnio
Svajoti, pavėsyje.
Galvoju,
Kodėl nėra daugiau gluosnių.

SESELIAI

Kudloti nakties šunys,
Juodi šešėliai glaudžiasi
prie kaimo trobų.

MENULIS

Baltas mėnulis
Beribėje naktyje
Išblyškęs vakariniame skliaute
Lūkurioja
Saulėtekio.

gū dar dėvint ir ganą storą, beveik iki žemės nutįstančią sutaną buvo ne tik karšta, bet tiesiog šutino.

Užsiminiau, kad gal gi būtų gerai pasitaškyti po Nemuną. Ir čia Zenonas ėmė pasakoti, kaip į tą vasarvietę buvo atvykęs be rods kun. Ignatavičius ir kaip jis tvirtu charakterio žmogus: kai patyrė, kad nėra kitokių paplūdimių, kaip tik bendri, jis visai nėjo maudytis, nors karštis irgi kepino...

Išblokštas iš tėvynės

Pirmosios okupacijos dienos mane atbloškė į Vokietiją ir į JAV. Dr. Zenonas tik po ketverių metų tomis pėdomis buvo priverstas patraukti. Vienam savo laiške iš Rotenburgo 1947 m. jis man rašė:

— 1944X.10 apleidęs žemaitių kampa (kai buvo užimta paskutinė Lietuvos vaga), jau trejus metus išgyvenau tremtinio gyvenimą Vokietijoje (1946.II.17 Kaune mirė mano žmona. Likau vienas — vienišas). Tremtyje man, kaip ir daugelio mūsų, gyvenimas susideda iš smulkių visuomeninių reikalų-reikalėlių. Aš vis dar bandau nepaleisti mokslo, nors ne visada sekasi. Paskutiniu laiku visokiausiais reikalais daug važinėju po visą Vokietiją. O su sisiekimas pas mus įdomus. Jeigu įtelpi į greitąjį traukinį, tai tik

stovi sausakimšame vagone ant vienos kojos. Taip aš pvz. dabar važinėju visą naktį nuo Frankfurto a. M. iki Bremeno, nė minutei negaudamas atsistoti. Bet prie visko žmogus pripranti (tos kelionės būtų vertos Jūsų reportažo). Toliau pasakojasi, kaip ateitininkų delegacijoje buvo nuvykęs pas vysk. Brizgį išsiaiškinti dėl dr. Maceinos užimtos linijos. "Aiškinomės ir, rodos, susitarėme". Atsidūsta, kad "mūsų veiklumas ir veržlumas būdavo dažnai blogai iškommentuojamas, ypač tų žmonių, kurie mažiausiai turėjo teisės kritikuoti, nes jie patys nieko neveikė."

Barako virtuvėlė, kur neturėjo stalo

Pasakoja ir apie sąlygas tremties stovykloje: "Igriso gyvenimas barakuose ir sugrūstose kareivinėse. Mudvieju su Maceina 'salonas' užima 7 kvadr. metrus (buvusi virtuvėlė su cementinėmis grindimis). Vos telpa dvi lovos, prie galo siaura, kareiviška spinta. Stalui nėra vietos. Žinote, kas užima stalo vietą? Būtent indams plauti lavabo. Susiradova lentą ir ją uždėjo". Dėkojo už gautą siuntinį, tardamas: "Akivaizdoje dabartinių I-RO normų, jo mums ilgai nepatvėrė. Valgėme keturiose (Gri-

nai, Maceina ir aš) ir garbinome jo donatoriu..."

Bet jis tuoj parodo susirūpinimą lietuvių tautos likimu ir toliau rašo: "Man labai rūpėtų psichologinės ir kitos priežastys, kodėl Amerikos lietuviai nutautėja. Surašykite nors pusę puslapio. Rašau straipsnį — studiją. Parašykite tik 'Stichworte' (pagrindinius minties žodžius). Vėliau pamatysite, kaip būsite man patarnavę..."

Interesuokitės mirusiom generacijom...

Vėl jo laiškas iš Tuebingeno, rašytas 1949 m. Guodžiai, kad "Esate, tur būt, vienintelis iš mūsų bičiulių, kuris į laiškus, nors ir trumpai, tuoj — nedelsiant — atsakote". Pasakoja, kad juodu su Maceina gyvena taip susispaudę, be stalo. Prisitaikę lenti, prie kurios telpa tik vienas. Kai vienas rašo, kitas turi sėdėti ant lovos ir skaityti. Sakosi, norėtų parašyti seriją straipsnių į "Draugą" — "Vaizdai iš Lietuvos tautos praeties". Gal ir jis vadovavo tuo Flauberto žūkiui: "Interesuokitės mirusiom generacijomis. Tai vienintelė priemonė būti atlaidžiam gyviesiems ir mažiau kentėm..."

Giliau klimpstą į archyvus

Toliau išsipasakoja, kaip jį traukia istoriniai tyrinėjimai: (Nukeita į 4 psl.)

IŠILGAI AFRIKOS

Kazys Almenas

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

5. NILO SLĖNIS. MYLEK SAVO ARABĄ, KAIP PATS SAVE.

Beni Suef — El Balyana, balandžio 5 — 10 d.

Kristaus žodžiai čia iš tiesų, nepakeisti. Žodis "artimas" gi turi apimti visus žmones, o mano artimas pakutines dvi savaites buvo kaip tik arabas.

Bet posakio prasmė vis vien pasikeičia. O gal ji čia pirmą kartą tikrai išryškėja. Ne tiek posakio pirmoji dalis — mylek. Tai plati sąvoka: užjauk, padėk, gailėkis. Dažniausiai visa tai yra žmogiška ir natūralu. Nejmanoma tiesiog neužjausti mažos, vikrios gal penkerių metų mergaitės, kuri bėga gatve tiesiai už kaimenės pravaromų kupranugarių, vos išvengdama aukštai cukrašvendrėm prikrauto dviračio vežimo. Ji neša ant galvos užkeltą pintinį krepšį, kuris, atrodo, didesnis už ją pačią. Jau pripratau prie to būdo, kur viską galima, net neprilaikant, nešti ant galvos. Bet ši mergytė juk dar beveik kūdikis! Ji pritupia gatvėje. Reikia galvutę laikyti tiesiai, kad galėtum tai padaryti, neprilietus krepšio rankom. Rankų jai reikia kam kitam. Vikriai ji surenka šviežiai kupranugarių paliktą mėšlą ir įgudusiu mostu sumeta į krepšį ant galvos.

Šalia pat dulkinos gatvės kavos spalvos ūkininkai primityvios svirties pagalba semia vandenį iš kanalo savo laukams. Beveik kas du šimtai žingsnių stovi tos svirtys ir lyg lė-

tos gervės linguoja jos nuo čia iki kelio pasisukimo. Toli dar iki vidudienio dvyliktos valandos, o saulė jau svilina. Vienas — du, vienas — du linguoja svirtys. Dėl kiekvieno kibiro vandens reikia sulenkti ir įtempti nugarą. Kiek tūkstančių kartų reikia taip daryti, kad tas mažas plotas kviečių šnarėtų šviežiu žalum!

Prie iš molio drėbtos sienos dulkinoje arabų kaimo gatvėje žaidžia vaikai. Jie tarp dvejų-trejų metų. Mažas dar nepaėina ir ropoja visom keturiom tarp suvytusių salotų lapų. Atrodo, kad visos kaimo ožkos čia irgi subėgo prie tų salotų. Ir kartais ropojantysis tiesiog pranyksta tarp besigrūdiančių ožkų kojų ir jo didelės, juodos akys tiesiog žiba toje ožkų kojų ir suvytusių salotų makalynėje.

Užjausti, gailėtis čia visai lengva. Bet ta antroji dalis posakio — "kaip pats save".

Tipingas felachas — Nilo slėnio ūkininkas.

Esmėje gi reiškia tai, jog jūs esate lygūs, jog nevalia tau jaustis geresniu už šitą tavo artimą. O tai jau netaip lengva. Nilo slėnyje pajunti aštriai kaip giliai žmogaus esmėje tūno puikybės nuodėmė.

Asile, sakau aš sau, kai norisi žvelgti iš viršaus į apdriksų batų valytoją, kuris su profesionaliu nuolankumu klausia, ar jam teks valyti būtent šiuos tavo batus. Ką darytum tu, asile, jei būtum gimęs ne Nemuno, bet Nilo slėnyje? Ką darytum, kai labai jau norėtum valgyti ir nebūtų nė sudilusio piastro kišenėje, o visi įmanomi būdai uždirbti tą piastą turėtų šimtą, gal ne kelis šimtus tiek pat alkanų, bet labiau įgudusių kandidatų? Kaip lenktumeis ir prašytum leisti nuvalyti batus tada, balandėli...

O lankstytis tektų. Jei ne prie batų, tai tikrai prie žemės. Viskas čia atrodo daroma pasilenkus. Pasilenkus kasami irigacijos grioviai, nugaros jėga į juos liejamas kanalų vanduo, sodinama, kaupiama, piaunama (su piautuvu!) vis susilenkus. Bet liūdniausia, kad visa tai daroma primityviu būdu. Ne dėl to, kad nebūtų kitokių galimybių, bet todėl, jog šitaip yra pigiau. Egiptas su europietiška technologija susipažinęs jau daugiau kaip šimtas metų. Geležinkeliai čia buvo statomi tuo pačiu laiku kaip ir Lietuvoje. Keliai čia asfaltuoti ir gerai prižiūrimi. Nesiskiria jie nekuo išties nuo Amerikos kelių. Trūksta juose tik to pergrūsto judėjimo. Bet yra mašinų, žinoma, ir Egipte. Daugiausia tai stambūs sunkvežimiai ir iki plyšimo perpildyti autobusai. Gausiausiai vis dėlto regimi asilų traukiami vežimukai, kupranugariai, arkliai ir visa smulkioji ūkiškoji gyvūnija, kurią egiptietis, atrodo, specialiai laiko prie pat kelio. Yra tačiau ir modernios technikos. Užtinki dyzelinius siurblius, pumpuojančius iš Nilo vandenį, pravažiuoji naujus cukraus fabrikus. Bet vis vien visur dar dominuojantis yra žmogaus rankų darbas. Išskyrus vidudienio saulės laiką, kur tik bevažiutotum, Nilo slėnyje visada būsi tarpe dirbančių žmonių. Kiekvienas drėkinamas grumstas čia, atrodo, rankomis nuglostytas, kiekvienas krūmas ar me-

dis turi tarnauti, arba vaisius nešdamas, arba duodamas šešėlį prižiūtam asiliukui ir žmogui. Žemė čia taip vertinama, jog net savo varganas bakūžes egiptietis, jei tai įmanoma, bando statyti šalia esančioje dulkinoje dykumoje. Mirusysis laidojamas tik dykumoje jau nuo faraonų laikų.

Nelengvą dalį turi tas tavo artimas arabas. Ir kas šimtas kilometrų Nilo slėniu ši mintis įsikala keleivio galvon vis giliau.

Prie Deir Mawas, pietiniame Egipte, artėjant dvyliktai temperatūra saulėje lipo per 40 laipsn. C. Ir tai dar tik pavasaris!

Dairausi šešėlio kur čia būtų galima sustoti. Vietomis ne taip lengva su tuo šešėliu Egipte. Abipus kelio tęsiasi jau baigia nakti kviečių laukai. Vietomis stovėjo lyg siena tankūs ir aukšti cukrašvendrių plotukai. Palmė čia rasti nesunku. Bet palmė su savo išpešiotais, kažkur padangėje pakibusiais lapais menka paguoda tokiu atveju. Reikia kojas pritraukti prie kūno, norint į jos kamieno šešėlį įtilpti. Arabai taip ir daro. Bet aš mėgstu patogumus. Laimei, tokio patogumo ir atsirado. Visas gojėlis stambiu, skarotų medžių, nukarusiom šakom iki tokio aukščio, kad galima jas ranka pasiekti. Žinoma, negalima būtų reikalauti, kad tokiu puikiu šešėliu ga-

lėtumei džiaugtis pats vienas. Ir šitame gojelyje buvo visa kaimenė tingiai atrajojančių jaučių, nemažas skaičius asilų ir ožkų, plius du arabai, penki berniukai ir dvi mergaitės. Kaip Egipte, tai visai pakenčiamas gyventojų tankumas. Tai nieko geresnio toliau ir neieškojau. Jaučiai ir mane nekreipė dėmesio iš viso. Niekur kitur nesu sutikęs letargiškesnio sutvėrimo kaip vandens buivolų, sakykim, jautis Egipte.

Arabai — jau kitas reikalas. Vos prisėdė (Nukelta į 4 psl.)

Nelengva rasti privatų šešėlį Nilo slėnyje. Panašūs į karves gyvuliai yra, taip vadinami, vandens buivolai.

Pietų Egipte beveik pusė gyventojų yra krikščionys — koptai. Čia viena iš gražesnių jų bažnyčių. Dauguma jų yra kur kas kuklesnės.

Vyras, kuris Ameriką išmainė į archyvus

(Atkelta iš 3 pusl.)

"Aš jau seniai nebedirbu L. Raud. kryžiuje (nuo 1947.12.1), pasitraukiau iš kitų mažiau svarbių darbų, likau tik paskaitininkas, mokytojas (gimn.) ir dar šis tas. Tad su istorija vis daugiau sutampu. Kiekvieną savaitę praleidžiu Tuebingene 5-kias dienas, kur nuolat (nuo 1945 m. galo) turiu kambarį. Čia randu bibliotekose (un-to) visokios įdomios medžiagos. Rankraštyje guli parašyta "Lietuvių tautos kelias į Vasario 16-tąją" (pradedant nuo XII-jo amž.). Dabar domiuosi ordino tragika. Juk 200 metų kryžiuočiai mus jėga "krikštijo", o paskiau patys pirmieji atskilo nuo Romos, kai mes pastoviauusiai (kaip tauta) prie Romos prisirišome. Kronikose randu įdomių dalykų, kurių Lietuvoje nepastebėjau. Tuebingene gyvenu visai kitą gyvenimą, negu lageryje Gmuende. Ten kiekvieną šeštadienį-sekmadienį su Maceina, Grinium svarstome at-kū, L. fronto ir kitas visuomenines problemas."

Ir archyvai jį labiau sužavėjo, kaip didžiosios gerovės Amerikos šalis. Jis sakosi: "Mano popieriai į Ameriką buvo jau tvarkoje, kai

susidarė laimingos sąlygos išvykti į Vatikano archyvą. Vyskupai, man esant Romoje, yra ten pažadėję (rodos, iš Kudirkos fondo) stipendiję. Aš susigundžiau tokiu maloniū pasiūlymu ir žadū išvažiuoti Romon..."

Džiaugsmas ir vargai tarp sudulkėjusių dokumentų

Su šeima jis įsikūrė Romoje, prie didžiųjų archyvų. Ilgas valandas prasidėdavo Vatikano, jėzuitų ir kitose senų dokumentų rūmuose. Kad daugiau Lietuvą liečiančių dokumentų surinktų, rado nurašinėtoją, tačiau nebuvo kuo jam užmokėti. Vargšas ėmė jam (matyt filatelistui) atsilyginti senais pašto ženklais. Nuo Kauno laikų Zenonas mėgdavo protarpiais užsukti į kiną. Bet Romoje — tai kainavo 100 lyrų. Ir jis atsisakė — gaila, juk už tai būtų filmėle dokumentams fotografuoti... O tų dokumentų jis surasdavo Tridento suvažiavimo, Propagandos kongregacijos, brevių sekretariato archyvuose, vis apie Lietuvą, ir rinko sunkiausiose sąlygose.

Viename laiške 1950 m. liepos 18 d. jis pasakojosi:

"Niekas nepaklausia, kaip aš

Prof. Zenonas Ivinskis su šeima 1960 metais Romoje: sūnus Kęstutis ir žmona Paulina.

laikau, iš kur aš darausi Leicos nuotraukas (kurių jau turiu didelį skaičių) ir kaip aš galiu laikyti iš tų 40 dol. mėnesiui, kuriuos moka Pautieniaus fondas (vysk. Padolskis)... Štai maždaug suprasite, kad didelio entuziazmo rašyti, kai pačiam iš paskutinių skatų reikia ir pašto išlaidas pamokėti, nėra..."

Teko aplankyti jį Romoje, pasidžiaugti pilnutinėmis lentynomis sutelktų knygų. Jis buvo jau vedęs Pauliną Talanskaitę, augino sūnų ir teko būti liudininku, kaip Zenonas yra ir rūpestingas šeimos žmogus. Jis net nupasakojo, kokias knygas jo žmona mėgtų skaityti ir kaip jie būtų laimingi tos rūšies leidinių iš Amerikos gavę...

Kryžiuočių ir Prūsų hercogų archyvuose

1953 m. liepos 2 d. jis rašė jau iš Goettingeno: "Atvykau čia visokių reikalų verčiamas. Jų svarbiausias yra Karaliaučiaus archyvas. Nuo VIII.1 sėdžiu Goettingene... Goettingene (netoli Sovietų zonos sienos) yra sudėtas iš Karaliaučiaus karo metu išgabenas archyvas: ordino, hercogų (Prūsų). Kadangi tame archyve ne tik Vytauto laikams, bet ir 16-17 amžiams yra daug medžiagos, tai noriu tą medžiagą panaudoti savo darbui. Su Prūsų hercogais daug susirašinėjo Lietuvos didikai. Buvo visokių ryšių. Lietuvos protestantų ir katalikų santykiams archyvas (Ka-

raliaučiaus) dar yra labai svarbus. Per 5 savaites žadū čia prisirinkti medžiagos ir pasidirbti mikrofilmų. Visa tai pasakojau todėl, kad atsakyčiau į klausimą, kodėl aš dabar negaliu užsiimti prel. M. Krupavičiaus atsiminimų rašymu. Kai Romoje gyvenau, tai vysk. Būčio atsiminimus surašiau laisvalaikį, kai archyvai buvo uždaryti. Norint surašyti prel. Krupavičiaus atsiminimus, reikėtų gyventi šalia jo bent porą mėnesių. Tie prel. Krupavičiaus atsiminimai yra labai svarbūs dalykas..."

Būdavo metas, kada būtinas reikalas dr. Ivinskį įtraukdavo į visuomeninį, net politinį gyvenimą. Bet čia jis jautėsi kaip į kraną išmesta žuvis — vis ieškojo progos grįžti į savo pamėgtąsias istorijos studijas. Ir tai ištrūkęs iš politinių pareigų, jis 1957. IX. 28 rašė: "Pagaliau ištrūkau iš to įkaitinto 'politikos katilo', ir dabar vėl džiaugiuosi, galėdamas dirbti man mieluose archyvuose... Nuo politinių laktų vėl nutūpiu į mokslą. Čia nėra nei priešių, nei šmeižikų..."

Paskutiniuoju laikotarpiu mūsų jubilatas labiau jaučiasi savo vietoje, pakviestas Bonnos universiteto pastovaus istorijos profesoriaus pareigoms. Kitados Mirbeau kalbėjo: "Istorija yra laikų šviesa, įvykių konservuotoja, ištikima tiesos liudytoja, gerų patarimų ir išminties šaltinis, elgesio ir dorovinių nuostatų rindą. Šiam didžiam reikalui mūsų

Bernard Berenson gimė Lietuvoje

"Draugo" 106 nr. "Mokslas, menas, literatūra" priede V. J. J. straipsnyje "Florencijos gelbėtojas", kur rašoma apie nacinės Vokietijos konsulą dr. G. Wolf, yra toks sakiny: "Dr. Wolfas net slapta vienoje viloje buvo susitikęs su besislapstančiu žydu, JAV piliečiu, didžiuoju meno ekspertu B. Berensonu".

B. Berensonas iš tikro buvo vienas iš įžymiausių meno ekspertų ir kritikų. Nežinau, ar jis nacių laikais buvo Amerikos pilietis, nes jau nuo 1900 m. jis savo pastoviais namais laikė 18 to šimtmečio vilą netoli Florencijos, Italijoje. Bet vienas dalykas aiškus, kad šis didysis meno ekspertas yra gimęs mažame Dzūkijos miestelyje — Butrimonyse, Alytaus apskr. Tai matyti ne tik iš Lietuvių Enciklopedijos (II t., 406 p.), bet ir iš Encyclopedia Americana (III t., 540-1 p.), kur rašoma, kad jis gimęs "Butrimans, Lithuania, June 26, 1865".

B. Berensonas karo metu išsislapstė ir liko gyvas, mirė 1959 m. spalio 6 d. Settingnane, prie Florencijos, Italijoje.

Liet. Enciklopedija mini, kad "Po I ps. karo Taikos konferen-

sų jubilatas yra pašventęs — vistaroma, kad jis gimęs "Butrimans, Lithuania, June 26, 1865". Šiam didžiam reikalui mūsų

cijos metu Berensonas daug rėmė Lietuvos bylą". Enc. Americana rašo, kad jo šeima emigravo į Ameriką, kai jis buvo 10 metų amž., taigi apie 1875 metus.

Jonas Jasys

A. ABALL ROOFING CO.

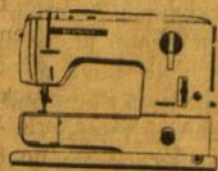
Išleista prieš 49 metus. Dėngiam visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius, rišas, nutekamuosius vamzdžius. Dėngiam iš lauko, Taisome mūrą — "tuck pointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuojame.

LA 1-6047 arba RO 2-8778

Apskaičiuojame nemokamai skambinkite bet kurio laiku.

SIUVIMO Mašinos

- * ELNA
- * BERNINA
- * NECCHI
- * VIKING
- * PFAFF
- * SINGER

Sveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame priemonėmis kainoms ir sąlygoms. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skoni kabėtas. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B. & S. DISTRIBUTING CO.

4081 So. Archer Avenue (Archer ir California) Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702. Ved. Arvydas M. Dikinis

ISILGAI AFRIKOS

(Atkelta iš 3 psl.)

dau po medžių, visi tuojau paliko savo pasirinktą vietą ir atėjo kompanijon. Susėdo visi maždaug pusračiu aplink mane. Sėdi ir žiūri. Savotiškas jausmas, prie kurio tenka priprasti. Miestuose, žinoma, taip nėra, bet miesteliuose ir kaimuose, kur beieitum, tuoj pat tampa dėmesio centru. Šyptelio aš jiems, jie šyptelia man, nusibaidom musės ir sėdim. Visi, išskyrus abi mergaites. Jos užsiėmusios naudingu darbu ir per šią pietų pertrauką. Jos minko rankomis mišinį buivolų mėšlo, molio ir šiaudų. Krašte, kuriame nelyja, tai gana patvari statybinė medžiaga.

— Salem Aleikum! — sakau abiem vyrams. Tiek esu jau išmokęs, deja, ne ką daugiau.

— Aleikum salem... — atkartoja jie, ir jau kažkaip tas bendras spoksojimas vienas į kitą neatrodo toks kvailas. Susikalbame, reiškia. Tolimesnį pašnekėsį perima arabas. Jis kažką maula maloniai skambančia greitakalbe. Kalba užsibaigia lyg klausiamąja intonacija.

— Mošfahem, — sakau. Nesuprantu. Arabas pakartoja, tik garsiau.

— Mošfahem.

Jis tai dar ištaria lėtai ir skiemenuodamas. Rezultatas tas pats. Ar tu greit ar lėtai man arabiškai kalbėsi, nuo to gudresnis nebū-

Kompanija, su kuria dalinausi šešėliu, pupom ir cukrašvendrėm. Kodėl viduryje esančios mergaitės rankos juodos, sužinosite tekste.

situ. Bet arabas užsispyręs. Jis atsistoja, parodo i save, i draugą, i mane ir vėl, matyt, tą patį kartoją.

Nusprendžiu, kad reikia keisti taktiką.

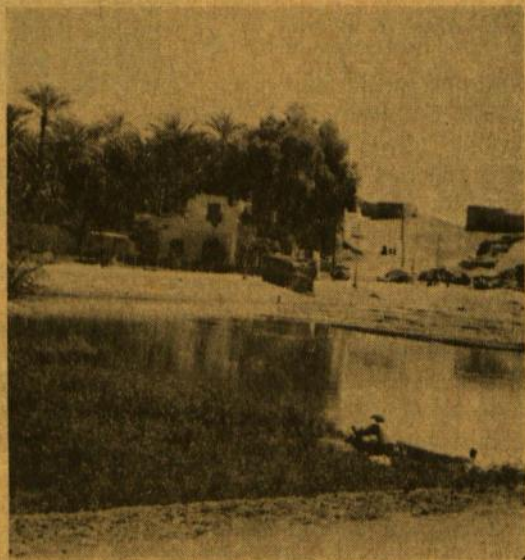
— Aywa, — sakau. Taip.

Matyt, pataikiau. Visi plačiai išsišiepia. Atsistoję arabas paduoda man ranką. Paspaudžiu. Paspaudžiu ir visų kitų rankas iš eilės. Tik mergaičių ne. Jos irgi dabar priejo arčiau, palikusios net savo darbą. Bet rankas spaudinėti, matyt, čia tik vyrų reikalas.

Susėdam vėl. Saulė mirga už mus saugojančio šešėlio, buivolai atrajoja, mes vaikome musės, mergaitės toliau ruošia statybinių medžiagą. Viskas būtų taiku, bet arabas vėl užsimano manęs kažko klausyti?

— Aywa, — sakau, šį kartą nei savęs, nei jo nevalgindamas.

O, matyt, dėl to atsakymo tenka vargti vienam iš berniukų. Arabas pasako jam kažką jau aiškiai įsakančiu tonu, ir anas nukuria per gatvę į gretimą lauką. Netrukus grįžta jis, bet jau visu glėbiu kažką nešinas. Sukrauna

Modernizacija 2000 metų senumo: Archimedo sraigtas vandeniniui kelti. Kas iš gimnazijos laikų neatšimena Archimedo sraigto, tepasižiūri į Lietuvių Enciklopedijos I tomo 242 psl.

jis man tą kažką tiesiog i sterblę. Pasirodo, tai stambių pupų ankštys ir sukapti cukrašvendrės stiebo galai. Aš, šiek tiek nustebęs, žiūriu į arabus. Jie šypsos, parodo rankos mostu į burną. Reiškia, jog visa tai reikia valgyti. Kalba jie dar kažką, rodydami į berniuką. Manau, gal užmokėti prašo. Ištraukiu keletą piastrų iš kišenės. Ne, nel.. Purto galvą arabas. Pinigo neprimam. Čia, reiškia, dovana. Tokiu atveju nieko kito nelieka, kaip pabandyti... Atlukštenu pupos ankštį. Visi mane įdėmiai seka. Nesu mėgėjas pupų, ypač nežalių. Bet ką gi darysi? Pasirodo, kad jos visai neblogos. Skonis gana saldus ir šviežiai sultingas. Aš paimu tų pupų ir duodu tiems. Pradžioje niekas nenori imti, bet galop paima. Sėdim visi dabar ir lukštenam pupas. Ateina eilė ir cukrašvendrėm. Aš jau užtenkamai ilgai esu Egipte, kad žinočiau, kaip jas reikia iščiulpi. Bet tyčia vaidinu nemo-kantį. Tai visiems čia sudaro tikrą pramogą. Arabas, demonstratyviai aiškindamas, lyg pirmos klasės mokinukui parodo, kaip peiliu reikia nuskelti kietąją cukrašvendrės žievę, kaip po to geriausiai atsikasti jos sultingos šerdies. Suspaudžiama ji tarp dantų, sultis iščiulpiama, o mediena išspiaunama. Saldokas, bet gaivinantis skystimas.

— Aha! — sakau ir ištraukiu savo peilį. Visi seka, ar taisyklingai išmokau savo pamoką. Sėdime šešėlyje, reiškia, ir čiulpiam cukrašvendres. Pamažu. Be trečios čia nepajudėsi saulė. Tai skubėti nėra kur. Po truputį vien pantomimos pagalba ir susikalbam. Vienas kitam parodome savo peilius. Jų didesnis, bet mano turi trauktuvą kamščiams ir atidarytuvą skardinėms. Vaidybą pagalba parodau, kaip jais naudojamas. Visi linguoja galvas.

Gera sėdėti po medžiu, kai gatvė mirga karštyje. Ir kalbėtis čia daug nereikia. Vienos, antros minties į valandą pilnai užtenka.

Trečią atsisveikinam. Nufotografuoju juos. Aš važiuoju tolyn, jie grįžta prie savo darbo laukuose. Abipus kelio visur jau dirba žmonės.

(Toliau bus apie šventyklas, piramides ir viengungiškąjį gyvenimą jų pašonėje).

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pažeidimų.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

APDRAUDU AGENTŲ
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-223

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 11 val. ryto 8-oji diena ir sekmadieniai nuo 8:30 iki 10:30 val. ryto. Vakaraus pirmadienio 7 val. vakaro.

1159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629
LOS PROGRAMOS I WOP
11:00 kl. AM ir 10:27 mg PM
telef. HEemlock 4-2113

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANCKUS
Sraždžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas — PROspect 8-9533

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
2608 60th St. Tel. WA 5-2787
2501 60th St. Tel. WA 5-2737
1333 So. Halsted St. Tel. 254-3320
Lietuvių bendrovė turinti teisę siuntinius siųsti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą.

Didelis pasirinkimas įvairių medžiagų, Ital. lietpalčių ir kitų prekių. Priimami užsakymai automobilių, baldytuvų, televizorių ir t. t.

E. ir V. Žukauskai

Kuriam galui mokėti daugiau?
PIRKDAMI NAUJUS AR VARTOTUS AUTOMOBILIUS SUTAUPYSITE NUO \$500 IKI \$1000

PLYMOUTH * VALIANT
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 Archer. VI 7-1515
"U WILL LIKE US"
CHRYSLER * IMPERIAL

TURTAS 90 MILIJONŲ

Chicago Savings and Loan Association

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

5 1/4%

4 3/4%

LAKSTŲ TAUPYMO SĄSKAITOS

Chicago Savings Jums siūlo šešių mėnesių taupymo laktus, už kuriuos pelnysite 5 1/4%. Lakštai išduodami tūkstantinėmis minimumas yra \$8,000.00. Nušimčiai mokami kas šeši mėnesiai nuo išdavimo datos. Lakštų sąskaitos yra apdraustos F.S.L.I.C.

TAUPYMO KNYGUČIŲ SĄSKAITOS

Chicago Savings tebemoka už knygutėse žymimas santaupas aukščiausius nušimčius, kokie kad yra leidžiami pagal Federalinės valdžios taisykles. Sudėtiniai nušimčiai apskaičiuojami kiekvieną pusmetį.

DAUGIAU TAUPYSITE...

DAUGIAU PELNYSITE.

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GROvehill 6-7575

VYTAUTO RAULINAIČIO NETEKUS

BRONĖ JAMEIKIENĖ

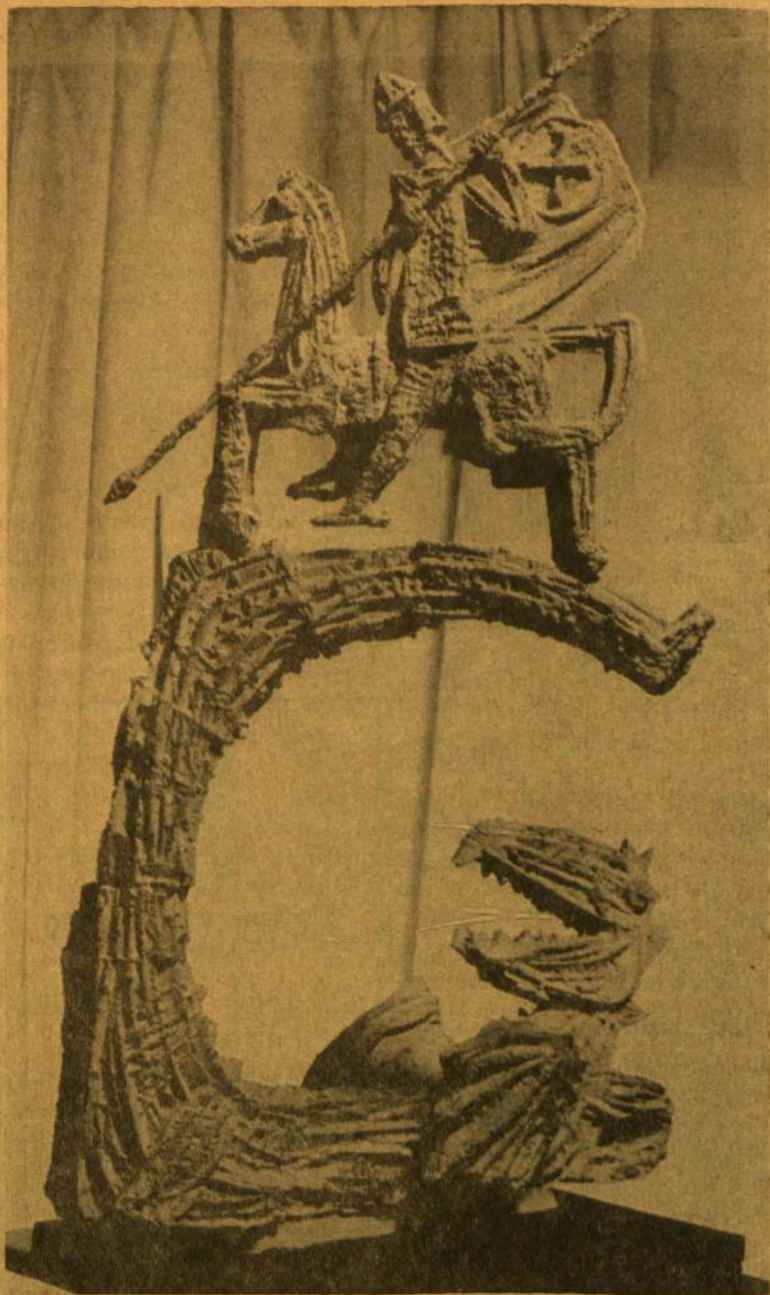
Kiekviena mirtis yra liūdesio valanda, nes atsiskiriama su žmogiškuoju asmeniu, atsisveikinama su jo dvasia, gyvybe, su visu tuo, kas vienu ar kitu metu mums buvo džiaugsmo, šviesos, jėgos bei palaimos šaltinis. Ta valanda liūdnė, jei mus palieka jaunas žmogus. Tačiau ji pati liūdniausia tada, kai iš mūsų tarpo išeina kūrėjas, kuris mus džiugino ne tik savo talentu, bet ypatingai savo asmeniu gerumu, savo šviesiu taurumu ir viltingu entuziazmu. Kaip žinome, Vytautas Raulinaitis ir kiti bendrakeleiviai (Monika Šlapšienė, Ronė Puzinauskienė ir dr. Mykolas Slapšys) žuvo auto katastrofoje gegužės 24 d. prie Washingtono.

Mielas asmuo buvo **Vytautas Raulinaitis**, ypatingai tiems, kurie jį pažino arčiau, kurie turė-

jo apšėių progų stebėti jį ir kaip žmogų, ir kaip kūrėją, ir kaip lietuviškųjų reikalų "gailestiną samarietį."

Prieš 50 metų gimęs Vilkaviškyje, Vytautas įsigijo gerą ir platų išsilavinimą. Po Karo mokyklos, jis studijavo Vilniaus Meno akademijoje ir taip pat Freiburgo l'Ecole des Arts et Metiers. Pagrindinis jo dėmesys nukrypo į skulptūrą, kur jis reišėsi įvairiai, stipriai ir gausiai. Mėgo jis visas medžiagas, bandydamas jas išjausti, ieškodamas jose subtilumo, intymumo, traktuodamas jas pažangiai rafinuotai ir naujoviškai.

Nors jo gyvenimas buvo perkrautas prasmingu veiklumu ir rūpesčiu kultūriniais reikalais bei bendrojo gerio projektais, jis visada rasdavo laiko ir energijos kūrybai. O kūrė jis gana lengvai ir vaisingai. Dalyvavęs daugelyje parodų lietuvių ir amerikiečių tarpe, jis greitai atkreipė dėmesį į savo darbus originalumu stiliume ir medžiagose nansudoime. Daug jo skulptūrinių kūrybos yra medyje, gipse, o pastaruoju metu ypač metalė. Kur dažnai pasirodėdavo drąsūs žingsniai dabarties kėliais, ne tik nebijant naujoviško išradinumo, bet ieškant avangardinio elemento ir medžiagoje, ir formoje, ir tematikoje. Vytautas buvo ne tik stiprus skulptorius, bet ir geras piešėjas. Todėl jis dažnai buvo kviečiamas iliustruoti knygas, piešti viršelius įvairiems leidiniams ar koncertinėms programoms. Nemaža yra padaręs ir dekoracijų įvairiems sceni-

Vytautas Raulinaitis

Sv. Jurgis (Inž. A. Sabalo nuosavybė)

niams pastatymams. Žodžiu, jis buvo gerokai universalus, ir joks darbas jam nebuvo per menkas, nei per didelis.

Čiurlionio ansamblis ir draugai čiurlioniečiai pasigė jo stipriai ir dažniau, negu kiti jo bičiuliai ir pažįstami, nes Vytautas Raulinaitis, čiurlioniečių šaukiamas tiesiog Raulu, susirišo su Čiurlionio ansambliu nuo pirmųjų sambūrio dienų. Jis dainavo chore, atlikdamas ir solo partijas, grojo liaudies instrumentų grupėje. Kai tik atsirasdavo problemų su meniniu bei vaizdiniu apipavidalinimu, Vytautas noriai ir efektingai pridėdavo savo paslaugią ranką iki pat paskutinių dienų.

Pasigė Vytauto Raulinaičio lietuviškieji reikalai ir kultūriniai darbai. Mat, toks buvo jo nusistatymas, tokia jo dvasios nuotaika, toks šiltas širdies gerumas, kad jis savęs negailėjo ir nesibrangino, bet bandė duoti bendriems reikalams savo pajėgą ir vertingą duoklę. O davė jis daug ir dažnai. Nuo pat vai-

kystės, būdamas uolus skautas, visame savo gyvenime, palenkta optimistinei nuotakai ir tarnavimui artimui, Vytautas buvo tiesiog idealaus skauto pavyzdys. Mūsų akademinės skautijos Korp! Vytis tad jam

Išleista prof. A. Kuršaičio lietuviškai – vokiškas žodynas

Siomis dienomis išėjo Vakarų Vokietijoje naujas lietuvių kalbos standartinis veikalas — Prof. Aleksandro Kuršaičio lietuviškai-vokiškas žodynas.

Prof. Aleksandras Kuršaitis gimė 1857.10.2 Kretingoje. Jis įjungė mūsų kalbą į didžiųjų kalbų draugystę jo veikalui duotas gražus vardas:

Thesaurus Linguae Lituanicae Didysis trijų tomų Lietuviškai-vokiškas žodynas Jame surinktas senosios ir naujosios lietuvių kalbos žodžių lobynas.

Praėjo 24 metai nuo Aleksandro Kuršaičio mirties. Mirdamas jis paliko savo veikalą rankrašty. Medžiaga žodynui jis rinko, gyvendamas dar Tilžėje ir Krance. Rankraštis neužvo antrojo pasaulinio karo audros. Dabar išėjo iš spaudos pirmasis jo tomas. Antrasis tomas jau spausdinamas, netruks išeiti ir tretysis.

vertai ir suteikė garbės filisterio vardą.

Gyvenime ir mirtyje mes pirmiausia susitinkame su žmogumi ir netenkame žmogaus. Ir to netekimo gilumas ir pasiliekanti tuštuma priklauso nuo to žmogaus dvasios ir širdies. Vytautas Raulinaitis pasilieka mūsų atmintyje, kaip labai puikus žmogus, kuriame degė, tiesiog žėrėjo taurumas, geraširdiškumas, stiprus idealizmas ir jaunatviškas optimizmas. Jis visur matė gera, visur gero ieškojo, visa ir visus gerai vertino. Tą patvirtina ir mūsų liūdesio gylis ir skaudi Vytauto netekimo tuštuma.

Veikalo tiražas nedidelis, ir trumpu laiku jo laida bus išsemta, nes universitetų bibliotekos, moksliniai institutai ir pavieniai mokslininkai jį bematant išpirks. Privatūs interesantai turi paskubėti šią mūsų kalbos brangenybę įsigyti.

Kuršaičio Žodynas išleistas Miuncheno universiteto iniciatyva. Thesaurus Linguae Lituanicae atspausdintas senoje ir viso mokslinio pasaulio didžiai vertinamoje universiteto leidykloje — Vandenhoeck und Ruprecht Göttingene, Vakarų Vokietijoje. Žodyno leidimo techniką leidykla parinko, turėdama omenyje ne tik mūsų kartą, bet ir kartas, kurios mus pakeis ateityje. Žodyno išorinė forma, jo antraštinis puslapis, pratarmė ir t. t. — savi tiek lietuviui, tiek vokiečiui. Tiems kurie sutiks parašyti apie žodyną recenzijas lietuviškoje spaudoje leidykla sutiko duoti nemokamą egzempliorių.

Norintieji žodyną gauti teparašo dr. Liucija Baldauf-Jurgutytė, 8018 Grafting bei Muenchen, Adalbert-Stifter — Str. 14, W. Germany, nes žodyno pardavimo reikalų tvarkymą Amerikoje leidykla pavedė jai. Dr. L. Baldauf-Jurgutytei galima rašyti ir lietuviškai. Pirmoji tomo kaina DM. 170. — (pagal šios dienos kursą — 42,5 am. dolerių). Pinigus siųskite: Thesaurus Linguae Lituanicae, Dr. Lucia Baldauf-Jurgutytė, Volksbank Grafting Kt. Nr. 8341, Grafting b. Muenchen, Germany-West. Žodyną galima užsakyti kaip dovaną ir Lietuvoje gyvenantiems pažįstamiems bei giminėms.

Šiais metais sueina 125 metai nuo to laiko, kai Kuršaičių šeimos nariai pradėjo rašyti mokslinius veikalus apie lietuvių kalbą ir spausdinti juos universitetų leidyklose. Šį darbą pradėjo Friedrichas Kuršaitis 1843 metais, išleisdamas savo, visų kalbininkų gerai pažįstamą knygą: "Laut- und Tonlehre der litauischen Sprache", (Koenigsberg 1943). 1876. m. pasirodė jo "Grammatik der litauischen Sprache", (Halle 1876). Be Kuršaičio vardo sunku įsivaizduoti lietuvių kalbos tyrinėjimo pradžios. Mūsų Žodyno autorius, prof. Aleksandras Kuršaitis, profesorius Friedricho Kuršaičio broliavaikis, augęs prof. Friedricho Kuršaičio šeimoje ir jo išleistas į mokslus. Be to, prof. Aleksandras Kuršaitis ilgametis ir paskutinis Lietuvių literatūrinės draugijos Tilžėje pirmininkas.

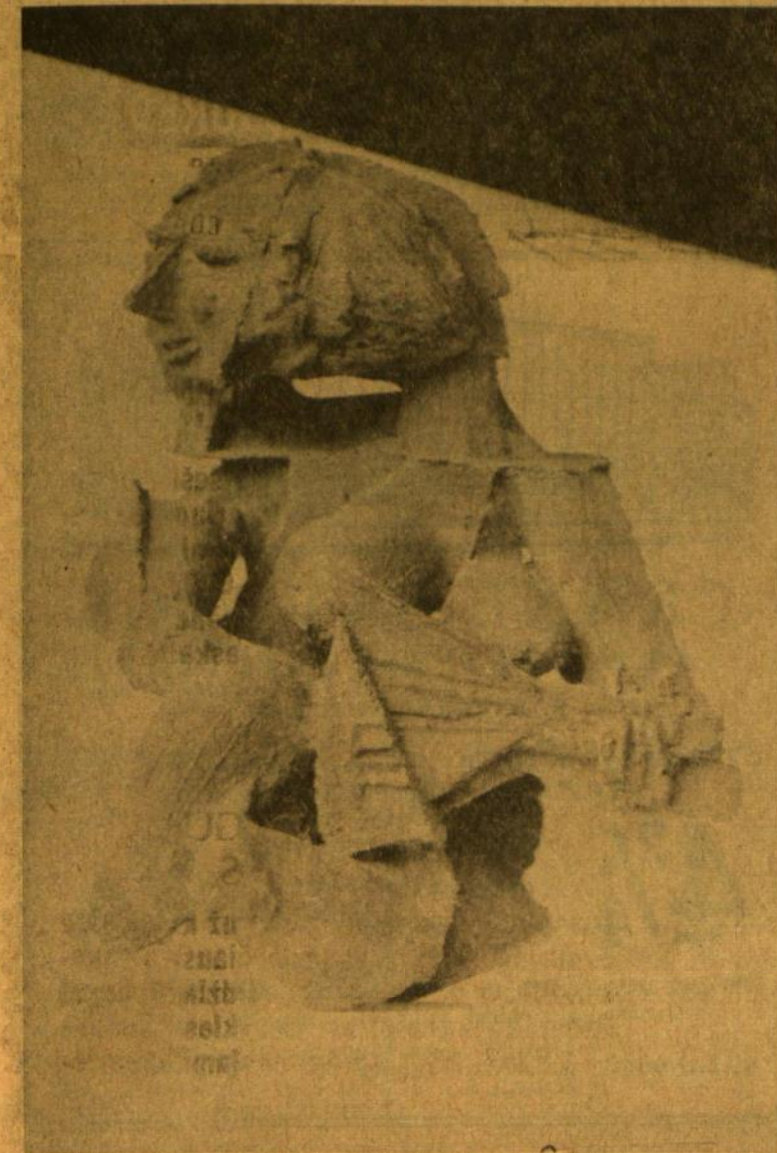
Prof. Aleksandro Kuršaičio Žodynas nėra sausas mokslinis veikalas, o gyva, įdomi knyga, pilna mūsų liaudies dainų citatų, aprašymų mūsų liaudies papročių, nes Aleksandras Kuršaitis, be galo mylėdamas savo tautą (jis laikė save lietuviu), dažnai užsimiršdavo ir nuklysdavo į lietuvių liaudies meno sritis. Seniai pamirštų mūsų liaudies dainų posmai, primiršti papročiai tampa vėl gyvi, besklaidant šio veikalo puslapius. O ką ir besakyti apie begalę tų žodžių, senų, pamirštų, kuriais taip džiaugiasi ir didžiujasi mokslininkai — jų Aleksandro Kuršaičio Žodyne tiek, kiek gintarėlių po audros Baltijos pakrantėje.

Žodynas išleistas Armino Kuršaičio, Aleksandro Kuršaičio sūnaus, pastangomis ir rūpesčiu.

Dr. Liucija Baldauf-Jurgutytė Miuncheno universiteto lietuvių kalbos lektorė

A. A. Vytautas Raulinaitis

Vytautas Raulinaitis

Moteris su muzikos instrumentu

LIETUVIAI TĖVAI, PASINAUDOKIT

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA Kennebunkporte, Maine, SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba po 5 pamokas savaitėje 4 grupėms.

Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo orientacija. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas.

Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Mokiniai gyvena bendrabuty. Atlyginimas visiems priinamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Registruokite mokinius 1968-1969 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

Informaciją ir kitais reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

Geriausia dovana siųsti į LIETUVĄ Vertingiausia dovana DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI

Tik Dovanų Pažymėjimai yra vertingiausia dovana ir daug geriau negu siuntiniai. Jūsų giminės tai patvirtins.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI duoda galimybę Jūsų giminėms pirkti viską ką jie nori — Maistą, Rūbus, Medžiagas, Batus ir daug, daug kitų reikmenų — amerikoniškų, vakarų — europietiškių ir vietinių — specialiose Vneshpoyltorg dolerių krautuose. Jūsų giminės tai patvirtins.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI duoda galimybę Jūsų giminėms pirkti viską ką jie nori SPECIALIOMIS, LABAI NUPIGINTOMIS, KAINOMIS. Jūsų giminės tai patvirtins.

JOKIO PAPILDOMO MOKESČIO nei siuntėjui, nei gavėjui.

Užsisakykite dabar. Užsiskykite per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prašykite neapmokamo katalogo. Įgalinti Podarogits, Inc. atstovai.

Highest Rates on Savings

At Standard Federal Savings your savings earn at the highest rate paid by any savings institution in Chicagoland.

Chartered & Supervised
by an Agency of the
United States Government

4^{3/4}%

PER ANNUM, CURRENT RATE

PASSBOOK SAVINGS

Earnings are added and compounded four times a year. 4.75% compounded quarterly is 4.83%. Build your savings with a passbook account. Develop the habit of saving regularly.

5^{1/4}%

6 MONTH CERTIFICATES

Issued in minimum amount of \$10,000 and larger amounts in multiples of \$1,000.

SAFETY ASSURED

Your savings are protected by our great strength in Reserves, our sound assets, our careful operating policies and by insurance of accounts to \$15,000 by The Federal Savings and Loan Insurance Corporation, a Permanent Agency of the U.S. Government.

Passbook Savings in by the 10th of the Month Earn from the 1st.

ASSETS OVER \$125,000,000.00

RESERVES and SURPLUS OVER \$10,500,000.00
Over 2 times legal requirement

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Phone VI 7-1141

OPEN MON. and THURS. 9 to 4; TUES. and FRI. 9 to 4
SAT. 9 to 12 Noon; WEDNESDAY—CLOSED

METAI BE FELIKSO KUDIRKOS

Prieš metus, 1967.5.7, Los Angeles mieste, Angelių Karalienės ligoninėje, mirė ir 1967.5.13 Chicagoje, lietuvių šv. Kazimiero kapinėse, buvo palaidotas pedagogas — lituanistas Feliksas Kudirka, vienas iš šviesių lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų, auklėjusių kūrybingą kryptimi nepriklausomą Lietuvos jaunimą.

Nors su Feliksu Kudirka buvau išaugęs viename Suvalkijos pakraštyje, bet likimas lėmė, kad susipažintume tik, kaip tada įsivaizdavau, tolimuose Telšiuose. Ta pažintis, atnaujinta, perėjo į tikrą draugystę jau daug vėliau. Ir vėl ne kur prie Šešupės, o už plačių kontinentų ir vandenų — Amerikos vakarijame pakraštyje, Californijoje, Los Angeles mieste, kur mus nelemtas likimas nubloškė. Galutinai su juo, jau mirusiu, išsiskyriau Chicagoje, kur jį lėktuvu atlydėjau atsigulti šios žemės amžinam poilsiui.

Tada, 1935 m., i Telšius buvau nuvykęs spaudos reikalais. Ten užsimaniau aplankyti savo ir savo brolio Petro gerą pažįtamą gimnazijos mokytoją Andrių Ignaitį bei "Žemaičių Prielio" redaktorių Kazį Berulį.

Užėjęs į gimnaziją, mokytojų kambaryje radau Andrių Ignaitį, vilkaviškietį, kuris mane su pažindino su Feliksu Kudirka bei kitais mokytojais. Kadangi buvo pietų ilgoji pertrauka, galėjome ilgai pasikalbėti. Jis manęs klausinėjo apie "Naujosios Romuvos" žurnalą, jo leidimą ir patį redaktorių Juozą Keliuotį, tvirtu žingsniu i pirmas kultūrinio-visuomeninio Lietuvos gyvenimo pozicijas įkopusį. Ilgiausiai betgi su manimi kalbėjosi zanavykas Feliksas Kudirka, šios gimnazijos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas. Be abejo dėl to, kad abu buvome kilę iš to paties Suvalkijos kampo. Pirmoji pažintis už truko apie porą metų, kol dirbau "Naujosios Romuvos" administracijoje, spaudos reikalų lankydamasis įvairiose Lietuvos vietose.

Pažintį atnaujinau jau po daugelio metų Los Angeles mieste, kur jis pastoviai apsigyveno nuo 1949 m., dabartinio lietuvių šv. Kazimiero parapijos prelado J. Kučingio atsikviesias.

Vėlonį Feliksą Kudirką, kaip mokytoją, labai nuosirdžiai prisiminė jo buvę kolegos mokytojai bei mokiniai jo mirties ir laidojimo dienose. Tarp mokytojų, kalbėjusių amžinai atsisveikinant Chicagoje, buvo mokytojas-rašytojas Ben. Babrauskas, Ignas Serapinas ir Hanau gimn. buvusi mokinė p. Irena Selerienė. Iš Los Angeles išlydint prie bažnyčios atitinkamą žodį tarė mokytojas-visuomenininkas J. Kojelis. Du buvę jo mokiniai, poetė Aldo na Prižintaitė ir rašytojas-dailininkas Paulius Jurkus, parašė atskirus straipsnius. Pirmoji "Drauge" — "Mokytojų mirus" (1967.6.29, Nr. 151); antrasis "Darbininke" — "Mokyt. F. Kudirką prisimenant" (1967.6.27, Nr. 45). Tebūnie man leista čia pakuoti iš P. Jurkaus straipsnio porą ištraukų, rodančių, kokį įspūdį Feliksas Kudirka yra palikęs savo mokiniams: 1) "Aukštas, didelės vyra, visada kairiųjų ranka ištvėręs i kaklaraištį, žvilgsni kažkur toli nukėlęs. Atrodė, kad jis liūdnas, vienišas, net svetimas tam miestui (Telšiams — K.K.), judriom gatvėm, linksmam valdininkijai, kuri vakarais degi no žiburius, gerė arbatą, lošė kortomis, kartais nuedavo i visuomeninės klūba. Tas pasaulis nelietė mūsų mokytojo". 2) "...jis bu-

vo kietas, labai daug reikalavo iš mokinių, daug raudono rašalo liejo i mūsų paprastus, juodus ir sutrintus sąsiuvinčius..." O štai ir viena trumputė ištrauka iš Aldonos Prižintaitės rašinio: "Kas turėjo gabumų rašyti eilėraščius, ar prozą, tuos skatino rašyti. Gimnazijoje veikė gana gausūs literatūriniai būreliai, kuriuos jis globojo. Uoliai lankydavosi, duodavo savo patarimus". Žymia dalimi mokytojas F. Kudirka lėmė ir tai, kad anuometinis jo mokinyš Telšių gimnazijoje Vytautas Mačernis pasuko literatūros kryptimi. Šitai poetas savo draugams Kauno ir Vilniaus universitetuose dažnai papasakojo kontinentų ir vandenų — Amerikos vakarijame pakraštyje, Californijoje, Los Angeles mieste, kur mus nelemtas likimas nubloškė. Galutinai su juo, jau mirusiu, išsiskyriau Chicagoje, kur jį lėktuvu atlydėjau atsigulti šios žemės amžinam poilsiui.

Mokytojas Feliksas Kudirka

brėždavo, net buvo periodinėje spaudoje paskelbęs eilėraštį, dedi kuotą mokytojų Feliksui Kudirkai."

Kalbant apie Feliksą Kudirką, kaip lietuvių kalbos mokytoją, tenka pastebėti, kad jo mokomasis darbas nenutruko su pasitraukimu iš Lietuvos. Vokiečiuose, Ha nau stovykloje, vėl jis tęsė mokytojo darbą, o gyvendamas čia, Los Angeles, kol kasdienio darbo sąlygos leido, atėjo i pagalbą skautų organizuotiems liuanistikos kursams. Kitas jo įnašas lietuvių kalbos puoselėjimui buvo jo taisytos knygos bei žurnalai. Tą darbą jis dirbo net pensijon išėjęs ir iki paskutinės dienos prieš lemiama ligai ištinkant. O ir gyvas žodis, tikrai lietuviškai tariamas, ir sklandi kalba, taisyklingai sudėstyta, patraukdavo daug klausytojų, kai jis skaitydavo paskaitas ar kalbėdavo susirinkimuose.

De mortuis nil nisi bonum, bet vieno vėlionio nusižengimo negalima nutylėti. Ne be jo kaltės nėra jo biografijos Lietuvių Enciklopedijoje. Taip pat jo kalte reikia laikyti neparašymą atsiminimų iš savo odisejos, patirtos Vokietijoje, kada prievarta buvo paimtas i mirtį, užimant Berlyną. Jo pergyvenimai, atvirumo valandomis papasakoti artimiesiems, buvo daug stipresni nei ir, kurie randami Mariaus Katiliškio knygoje "Išėjusiems negrįžti".

Reikėtų, kad kas imtųsi parašyti jo biografiją ir ją paskelbtų kuriame nors liuanistiniame leidinyje. Kiek gausesnių jo biografinių žinių ir asmens bruožų yra davęs savo straipsnyje — atsisveikinime, įdėame "Drauge" 1967.5.25, Nr. 122, ir pavadiname "Ramoniškių Jobas iškelia vo" dr. Grigas Valančius. Čia pat primintinas ir Los Angeles liuanistinės mokyklos vedėjo Igno Medžiuko nekrologinis straipsnis

Ar tikrai už vieną dantį visus dantis išmalti?

Poetas Jonas Aistis savo "Milfordo gatvės elegijų epilogė" "Draugas, 1968.II.17, antroji dalis", kalbėdamas apie lietuvių pasirošimą budėti ateities įvykių perspektyvoje, rašo, jog turime skirtingai nusistatyti okupanto ir savo tautos atžvilgiu. "Okupanto atveju skrupulų neturėtų būti daroma. Už vieną dantį visus dantis išmalti". Kitaip yra savųjų atveju: "Kerštas yra nesąmonė, jis ir pačiam kerštautojui nenaudingas... Sauvalė i nieką gerą nenuveda. Kerštas neturi nei teisės nei teisėtumo. Juo naudojasi tiksliai menkos moralės žmonės ir nusikaltėliai".

St. B. "Pasaulio Lietuvyje", Nr. 34 įžanginiame straipsnyje "Tegu dirba Tavo naudai" poetas Aistis cituoja ir jo mintims pritaria, pabrėždamas dorinę didybę, kaip pagrindinį patriotizmo reikalavimą, remdamasis prof. A. Maceinos pastebėjimais ir primindamas jaunimo problemą, iškeltą vysk. V. Brizgio. Čia norių kai ką paaiškinti, nes tuose teigimuose apie nubaudimą ir kerštą (Aistis ir pakartotuose St. B.) yra prieštaravimų, nenuoseklumų ir netikslumų krikščioniškosios moralės požiūriu.

Pirmiausia prsimintina, kad minėti autoriai rodo daugiau at-

"Naujienose" 1967.7.1, Nr. 153, pavadintas "A. a. Feliksą Kudirką amžinybėn palydėjus". Aš patiesu gana smulkmeniškai savo reportažiniuose atsiminimuose užfiksavęs vėlionio gyvenimą Vokietijoje, Los Angeles, jo ligą, paskutinės dienos prieš mirtį ir jo pomirtinę kelionę i žemiškojo pasaulio vietą, i Chicago, kur jis palaidotas lietuvių šv. Kazimiero kapinėse. Tų užrašų maža dalis buvo išspausdinta "Tėviškes Žiburiuose" 1967.8.24, Nr. 34, anrašė "Mirusio mokytojo kelionė lėktuvu".

Grįžtant prie paties mirties fakto, kaip liūdnos žmogaus gyvenimo žemėje baigmės, reikia pažymėti, kad Feliksas Kudirkos mirtis buvo ne tik liūdna, bet ir tikrai tragiška, nes jis mirė tada, kada jau atrodė, jog jo liga nugailėta ir jis štai jau paliks ligoninę, vėl išeis i gyvenimą. Bet staigiai ir netikėtai užmigo Viešpatyje, palikdamas savo auklėtinių, bičiulių ir kaimynų ne išdylantį prisiminimą.

Kazys Karuža

laidumo lietuviams komunistam negu Lietuvos okupantam rusam. Atlaidumas yra geras dalykas, bet moralinis atsakingumas už nusikaltimus yra kitas dalykas. Lietuviai komunistai, kurie laisva valia tiesiog darbuojasi komunistinei okupacijai, yra labiau nusikaltę už anuos paprastus rusų karius ir darbininkus. Juk lietuviai komunistai, kurie griežiai žudyt patriotus lietuvius, sudarinėti sąrašus Sibiran, laisvai stoje tarnauti milicijai ir komunistų saugumui, su pasitenkinimu areštavę brolius lietuvius ir niekinę visa tai, kas lietuviui brangu ir šventa, tokie prilygsta piktadariams, kurie, laisvai prisidėję prie žudikų gaujos, su jais ateina i tėvų namus žudyti savo tėvų ir brolių. Jų nusikaltimai yra itin labai dideli. Juk yra tokių, kurie ne tik šimtus lietuvių i mirtį išsiuntė, bet net savo tikrus brolius ir tėvus ištremė.

Kitas klausimas, liečiąs Lietuvos okupantų ir lietuvių komunistų nubaudimą. Kada, kaip ir kas juos nubaus, mes nežinome. Teisvė reikalauja nubauti nusikaltėlių, o meilė jam atleisti. Dėngus suras būdą ir priemones i teisybę, i meilę. Tačiau mes krikščionys neturėtume reikalauti bausmės keršto sumetimais. Degi kerštu, kad "už vieną dantį visus dantis išmaltum", tai eiti dar toliau, negu Senojo Įstatymo moralės supratimas. Ten buvo akis už akį, dantis už dantį, o čia — užvieną dantį visus.

Kristus paskelbė naują mokslą, Senojo moralės supratimą pataisė ir paprasė rodyti meilę net savo priešui. Tai sunku, o labai sunku, bet Kristus prašo mus tai vykdyti. Duok Dieve, kad poetas Aistis, sakykim, norėdamas įspūdi padidinti, kalbėdamas apie visų dantų išmalimą, poetiškai išsireiškė. Gaila, kad St. B. tą mintį cituoja ir be rezervų perduoda visiems pasaulio lietuviams.

Keistai skamba teigimai, kad okupantams "už vieną dantį visus dantis išmalti" bus gerai, o saviesiems prasikaltėjams "kerštas yra nesąmonė, jis ir pačiam kerštautojui nenaudingas. Juo naudojasi tiksliai menkos moralės žmonės ir nusikaltėliai". Apie kerštą gražiai ir teisingai pasakyta. Bet jo pritaikymas netikslingas. Ar nėra kerštas nesąmonė visiems? Kodėl kerštą naudojant

svetimiems prasikaltėjams (atsieit ne lietuviams, rusams okupantams) jau nebūsi menkos moralės žmogus ir nusikaltėlis? Kodėl dviguba moralė, kuri dabar jau iškreipusi pasaulį ir keistai jo įvykius aiškina, mėginama čia taikyti: kerštas vieniems geras, kitiems — nesąmonė? Krikščioniškoje moralėje tokio keršto pritaikymo nežinome.

Netiksliais posakiais, tegu kad ir norint įspūdi pastiprinti, gero nepasieksime, o brolių širdyse keršto ugnį kūrensimė. Teisingumas ir bausmė turi būti vykdomi su meile, o ne su kerštu. Abu gerbiu, bet jų paskleistomis mintimis, manau, reikalinga šio paaiškinimo.

T. Narbutas

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-9998

MOVING

perkrausto baldus iš artl ir toli.

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginiai 7-7258 59

Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

GR 6-7777

24 hour towing service

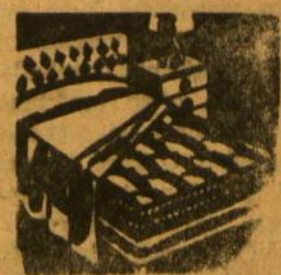
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS ČESAS

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

SPARTA

parduoda Telefonken, Grundig, Olympia, Zenith, Burroughs, Royal, ITC ir kt. produktus, tiesiai ir pigiau iš firmų sandėlių:

RASOMAS masinės lietuvių ir kt. kalbomis — RADIO — stereo, consoles, transist. ir kt. — PATEFONAI — IREKORDAVIMO aparatai — SKAICIAVIMO mašinos etc.

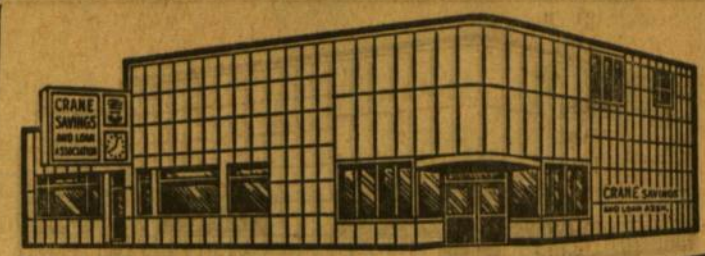
Katalogus ir informacijas gausite pranešę savo adresą SPARTA sav.: J. L. GIEDRAITIS, 10 Barry Drive, E. Northport, N. Y. 11731, tel. (516) 757-0055 • Chicagoje informuoja A. Daugirdas GR 6-7399.

METROPOLIS-RESTORANAS

6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009

Vientelė lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt., didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoj jaukioj nuotakoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavai-gyti ir atsigalvinti.

Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki vėlumos. Šeštad. ir sekmad. nuo 12 val. d. iki vėlumos. Visi prašomi atsilankyti. Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMŪCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

STEIN TEXTILE CO.

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.

Išigykite urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylo, taffeta, aksomo, ANGLISKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams stūntimui artimiesiems i Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 v. r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo i šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

foto V. MAŽELIS

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir i kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Kultūrinė Kronika

• **Dail. Bronės Jameikienės** skaldyto stiklo vitražai Chicagos miesto centriniuose bibliotekose. Mūsų dailininkės šios rūšies darbų paroda bibliotekos meno skyriuje (Michigan Ave. ir Randolph St) atidaroma birželio 2 d. ir tęsis visą birželio mėn. Bronė Jameikienė, pastaraisiais metais ypač krepdama dėmesio į skaldyto stiklo vitražus, šio pobūdžio kūrinyje yra pasiekusi ryškių laimėjimų, kuriais džiaugiasi savičiai, o taipgi ir amerikiečių meno kritikai bei jų spauda. Kodėl dailininkė pasuko į skaldyto stiklo vitražinę techniką, gera da liimi atsako pati B. Jameikienė bibliotekos meno biuletenyje:

„Mes dailininkai randame i kvėpimą mūsų darbe, koks jis yra mūsų šiandieninėje aplinkoje, su visomis jo implikacijomis ir charakteristikomis. Bet nūdien mes išreiškiame ne tai, ka matome, bet tai ką jaučiame, o tai dažnėliau šaukiasi abstrakto pagalbos, pasirinkdami formas ir spalvų skales. Mano didžiausias rūpestis ir darbo kūrybinė sritis yra spalvotas stiklas, o specialiai dar skaldytas stiklas, kuris man yra ne tikta mistinė, beveik transcendentinė šviesos šaltinis, bet kartu ir šviesos bei kolorito neišpasakytas junginys ir simfonija“.

• **Gimtinė pagerbė dailininką.** Kupiškio kraštotyros muziejuje gegužės mėnesio vidury atidaryta dailininko Kazio Šimonio paveikslų paroda. Parodą atidarant, dalyvavo ir pats K. Šimonis, kaip rašo, — „žilutėlis, aštuoniadešimtmetis, bet žvalus ir linksmas“.

Ši paroda kupiškėnų surengta iš čia kilusiam dailininkui pagerbti, jam įžengus į dešimtąjį amžiaus dešimtmetį (80 metų jam suėjo pernai, rugpjūčio 25 d.). Pagerbimo iškilnėse buvo vaidinamos „Kupiškėnų vestuvės“. Tai buvo irgi jubiliejinis — šimtas to vaidinimo spektaklis. (ELTA)

• **Lietuvoj mirusį prof. J. Tonkūną prisimenant.** Profesorius Juozas Tonkūnas, buvęs Lietuvos Žemės ūkio akademijos rektorius (Dotnuvoje), 1934—39 m. Lietuvos švietimo ministras, gegužės 6 d., ką tik sulaukęs 74 m. amžiaus, mirė Dotnuvoje, kur apie 15 pastarųjų metų dirbo kaip mokslinis patarėjas prie žemdirbystės instituto (vadovaujamo buvusio J. Tonkūno studentų). Jo darbai pastaruoju metu buvo riboti daugiausia pievininkystės srityje. Kada-nekada jis buvo pagiriamas, kaip darbštus mokslininkas. Valdinės spaudos veidmainingumas tipingai pasikartoję pranešimuose apie jo mirtį. „Iš „Tiesoj“ pateiktos bio-

grafijos galėtum manyti, kad J. Tonkūnas nuo 1924 metų (nuo Žemės ūkio akademijos įsteigimo Dotnuvoje) tartum nebūtų buvęs nė kojos iškęs iš Dotnuvos. (Tik „Gimt. Kraštas“, numatydamas, kad rašo gal ir tiems, kurie prof. Tonkūną gerai atsimena), įterpė sakinį, kad tada ir tada „ėjo Lietuvos švietimo ministro pareigas“. O apie 13 metų „akademijos“ NK VD stovyklose — ne tik ne pūsės žodžio, bet ir toks to „patyrimų praturtinimo“ nutrynimas, kad atrodytų, lyg nieko panašaus nebūtų. Tokiais akipilėšiais nutylėjimais spaudos monopolistai Lietuvoj tebesitiki ištrinti iš istorijos bolševikinio režimo nusikaltumus. (E.)

• **Ką išleido Mokyklų mokslineio tyrimo institutas Lietuvoj.** Prieš 10 metų Vilniuje buvo įsteigtas Mokyklų mokslineio tyrimo institutas. Kaip pats instituto vardas rodo, jo uždavinys tirti, kaip pagerinti mokyklas.

Dešimtmečio sukakties proga, to instituto direktorius (Vl. Rajeckas) dėstė, kokia linkme institutas gerino Lietuvos mokyklas. Būtent:

„Pedagogikos - psichologijos sektorius sutelkė dėmesį į aktualiausias komunistinio auklėjimo problemas... Išėjo keli leidiniai ir išspausdinta keliasdešimt straipsnių mokinių internacionalinio ateistinio auklėjimo ir kitais klausimais. Nesenai R. Bitinas užbaigė naują mokslinį darbą — „Religingi vaikai ir jų perauklėjimas“... (Tiesa, geg. 9 d.).

Šalia to institutas rengė vadovėlius ir dar tyrė pradinio mokymo, lietuvių kalbos ir literatūros ir rusų kalbos ir literatūros dėstymo metodiką.

Šalia tų aktualijų, minimi ir du rimti moksliniai darbai, liečiant pedagogikos istoriją Lietuvoj. Būtent, M. Lukšienės „Švietimo istorijos bruožai Lietuvoje XIX amžiaus pirmoje pusėje“ ir ryšių su Edukacinės komisijos artėjančiu 200 metų jubiliejum parengtas darbas „K. Bogužo 1803 metų Lietuvos mokyklų vizitavimo aktas“ su komentarais. (E.)

• **Rusai Baltijos kraštus Londone** rodyd kaip savo nuosavybę. Rugpjūčio mėnesį, nuo 6 iki 24 dienos, Londone bus prekybos ir pramonės paroda, kurioj dalyvaus ir Sovietų Sąjunga. Vienas iš dalykų, kuriuos to parodoj bus stengiamasi anglams „paroduoti“ — tai bus įtikinėjimas, kad Baltijos valstybės yra vertinamos kaip savosios. (E.)

WAGNER & SONS
Typewriters - Adding Machines - Checkwriters
Nuomoja - Parduoja - Taiso
NAUJOS — NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
MOKYKLŲ BAIGIANČIEMS
DĖMESIO!!!
Pirkite mašinėlę Olympia arba Hermes
portable ir atnešė šį šiebtinį gauti
aito \$5.00 nuolaidą.
NAUJOJE VIETOJE
5610 So. Pulaski Road, Tel. 581-4111

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilnė apdrauda.
2047 W. 67th Place, WA 5-8063

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.
Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) — žarnas.
Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams — Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.
B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

PLANINGAS TAUPYMAS
MOKAMAS už vieny metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS
2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

PLANINGAS TAUPYMAS

5¹/₄%

Mokamas už vieny metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

4³/₄%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Aušros Vartų vardo kilmės klausimu

„Draugo“ š. m. 68- nr-je kun. M. Urbanavičius, MIC, atviru laišku teigia, kad dabartinis mūsų Aušros Vartų vardas esąs sugalvotas poeto kun. Motiejaus Gustaičio. Apie tai liudijusi vienuolė Marija Alphonsa dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą, kai Gustaitis lankėsi Amerikoje. Lietuviškoje Enciklopedijoje (II t., 1934 m.), iš kurios nurašytas sutrumpintas straipsnis Lietuvių Enciklopedijai (I t. 1953 m.), pasakyta: „Dabar įprastas lietuviškas tos bromos vardas Aušros Vartai yra neaiškios kilmės ir, atrodo, lyg būtų pramanytas naujesniais laikais“. Toliau ten bandoma įrodyti pirmąjį vardą buvus Aštrieji Vartai, kuriuos lenkai lengvai pakeitė į Ostra Brama. Esą, dokumentuose niekur neužtikinama Aušros ar Aušros vardo, nors seniau žodis aušra būdavo tariamas auštra. Nuo savęs turiu pridurti, kad mano tėviškėj, Dzūkijoje, ligi dabartinių dienų žmonės sakydavo ne aušra, bet auštra, atseit, vartodavo senesnę formą. Kadangi ta „broma“ yra buvusi Vilniaus miesto rytinėj sienoj, tai greičiausiai ir tapo paminta Aušros vardu. Juk prieš saulėtekį ji ryškiausiai pasirodydavo, pro ją, lyg pro kokį langą, sušviesdavo gimstančios dienos šviesa. Nuo 1918 ligi 1927 mokėsi Seinų Žiburio gimnazijoje, kurios direktoriumi ir lietuvių kalbos bei literatūros mokytoju buvo kun. dr. Motiejus Gustaitis. Gerai atsimenu, kaip jis įtikinančiai

mums įrodinėjo, kad lenkai, nesuprasdami aušros žodžio, jį paverė ostra — aštri. Iš čia ir atsirado ta Aštri Broma ar Aštrūs Vartai, nors jie nieko neturi bendra su aštrumu. Man ligi šiol išliko įspūdis, kad tą vardą aiškindamas Gustaitis rėmėsi jo paties pasiekta logiška išvada. Ogi jis nieko neteigėdavo, kò pats nebūdavo gerai išsiaiškinęs. Taigi kun. Urbanavičiaus teigimą galiu paliudyti kaip gyvas liudininkas.

Kai kieno spėjimai Aušros Vartų vardą atsiradusį nuo neva smailios miesto dalies, kuri plane atrodė „aštrių“ kampų išsikišusi, neverti dėmesio, nors paminėti ir mūsiškėję enciklopedijoj.

A. Bendorius

Sinclair
RICHMOND SERVICE

Kampas Richmond ir 63rd Street
Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Priklauso Chicago Motor Club. Nelaimės atveju, skambinkite
GR 6-3134 arba GR 6-3353
Sav. — Juozas (Joe) Juraitis

DEKORAVIMAS
IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valomi.
J. RUDIS — Tel. CLiffside 4-1050

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Ave
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

HIGH RATES
4.75% per annum on regular savings
5.25% per annum on investment bonus
Savings Insured to \$15,000.00
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

FRANK'S TV and RADIO INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PADAVIMAS IR TAISMAS. TAIPGI ORO VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875

Vedėjas — J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro

Sekmdieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

DRAUGAS, šeštadienis, 1968 m. birželio mėn. 1 d.

7

KNYGOS JŪSŲ BIBLIOTEKAI

Jurgis Savickis: ZEME DEGA, rašytojo ir diplomato atsiminimai iš 1939 - 1945 m. kruviniausio ir tragiškiausio mūsų tėvynės ir Europos istorijos. Apie 870 psl. dviejuose tomuose..... \$4.50
Jonas Aistis: APIE LAIKĄ IR ŽMONES, literatūriniai atsiminimai apie laisvę kylantį Kauną ir jo kultūrinį kilmą..... \$2.50
Illinois State gyventojai prie kainos turi pridėti 5% takso.
Užsakymus ir pinigų siųskite:

DRAUGAS

4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345-8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Trys Moderniškos Koplyčios:

4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 - 1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUZAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

(Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų)

2433 West 63rd Street, Chicago

Telef. PR 8-0832 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON,
SAVININKO

SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Čianų

Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3 - 6335

Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4848 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 8-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITHUANICA AVE. Tel. YArds 7-8401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDOAS F. BUKAUSKAS

10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 SO LITHUANICA AVE. Tel. YArds 7-1188 — 1189

VASAITIS — BUTKUS

1446 SO 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1008

LAWN FUNERAL HOME

Sigmund J. Sutkus

7909 STATE RD. OAKLAWNS ILL. Tel. — 636-2520

Spogliai ir Dugliai

Redaguoja dr. S. ALIONAS

LAZDA TURI DU GALU

Didžiausias žemėje malonumas, kad lazda turi du galus. Jei turėtų lazda tik vieną galą, tai vienas vis gautų kultū, o kitas, taip sakant, vis išliktų nekultas ir taptų dėl to baisiai nelaimingas, nes juk už nekultą niekas nieko gero neduoda.

Zinoma, nieko nėra svarbiau, kaip patriotizmas. Yra žmonių, kurie vardan to patriotizmo norėtų mus visus klumpėmis ar vyžomis apauti, arba, taip sakant, vietoj biauzaus automobilio kokių šaunių žemaituku važinėti. Na, ir dar daug tokių patriotinių reikalavimų stato, kad tas ar tas tautiškai, lietuviškai, nepaisant kaip tai ir būtų galima, reikia padaryti, užmiršdami realizmą, kad gyvena kitame krašte. Ir šitą primena šaunios lazdos kitas galas, kad viskas gerai, kas lietuviška, tačiau ir didžiausias patriotas nebeturi lito, o nori tolerio. Jei nebūtų lazdos, kas iš svajonių pasaulio gražintų realizmą.

Mums tėvai Lietuvoje vis aiškino, kad su lietuvių kalba toli nenuėisi, bet ir su ta kalba, vaizbūnai visą Vokietiją apkliavo prieš dvidešimtmetį ir ta proga reikty sukakčiai kokį banketą padaryti. Šių banketinių metų gadinėje. Tačiau ne tai norėjom pasakyti. Norėjom priminti: kaip tave tėvai vertė mokytis svetimų kalbų, sakydami, jog su lietuvių kalba netoli nueisi, taip tu dabar vaiką turi verst mokytis lietuvių kalbos, kad tas vaikas per toli nenuėitų.

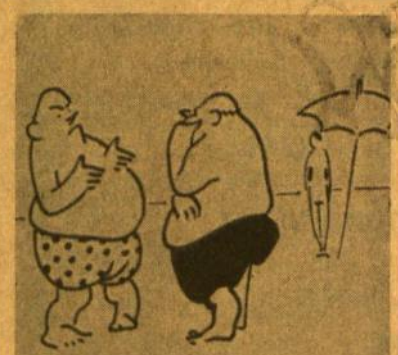
Va, sau seniau tėvai šoko, kokius ten foktrotus ir tėvus kapelionai ir direktoriai baudavo, kad taip nemoraliai šoka. Dabar gi tėvai vaikus, kad šie per daug moderniai kraiposi, vienas kito visai neliesdami. Ir suprask, kas kur kada modernu ir kuris laz-

Laikas geras žaidimų gydytojas, tačiau blogas grožio salono vedėjas. Dos galas kurį kada vanos.

Teatras taip pat lazda su dviem galais. Va, seniau senieji mokė jaunuosius, dabar staiga vis kas atvirto — senieji ryžtasi mokytis iš jaunųjų.

Lazda turi du galus, ir tai labai aišku ne tik šiandien, bet tai buvo aišku ir senaisiais amžiais. Ir kiekviename žingsnyje tai labai jau pabrėžtina. Jeigu kas kitas ilgą prakalbą sako, tada ji nei velnio neverta, bet jei tu pats sakai, tada jau kitas lazdos galas. Jeigu jau kitas neaukoja kam nors, tai aiškus šykštuolis, jei gi

Union Pier, Ill., vasarvietėjų pokalbis apie svorio numetimą ir kokiame restorane geriau valgyti duoda.

tu pats neaukoji, tada jau antros lazdos galas, aišku, tu moki gyventi ir kas tave šykštuoliu vadiną, tas yra, taip sakant, tikras ekonominis beraštis.

Lazda turi du galus ir gerai, kad turi, kitaip, gerdamas, nebežinotum, kada sustoti, nei nebūtinai pagirių, dirbdamas du šifto, nebežinotum, kada sustoti, jei ne atsigrįžty lazda ir nereikty, persidirbus, pinigų daktarui išmokėti. O lazda anksčiau ar vėliau apsisuka, kada kuris galas tau

— Tu nesitjok, žmonele, kad aš barzdos neskutu, tai ne šiandieninė hippy mada. Aš įsencizuojau Maironio eilėraštį: „Lietuviai barzdočiai dūmoja“.

užkirs, negalėty, tur būt, ne tokia gudri kaip Aldona Anyta pasakty. Ir gerai, kad lazda grąžina mus realybėn, nes anot Ant. Gustaičio:

Jei nori, kopti Everestą, Ar žvelk nuo sandėlio alaus — Visur vienodas vaizdas bręsta Pasaulio realaus.

REDAKTORIAUS IŠPAŽINTIS

„Metmenu“ vyr. red. dr. V. Kavolis naujausiame „Metmenu“ numeryje prisipažįsta: „Šiandien JAV nėra nei vieno lietuviško periodinio leidinio redaktoriaus, turinčio teisę tarti: kovojau už žodžio laisvę ne vien sau, ir už kultūrinius standartus, ir mano laikraštyje jie saugūs“.

Apie kitų leidinių liniją mes dar aiškiai nežinome, tačiau malonu, kad bent „Metmenu“ redaktoriaus prisipažinimas, kad jis nekovoja už žodžio laisvę ir kad literatūriniai standartai jo laikraštyje nėra saugūs.

— Būkite malonus ir pasakykite, kiek dabar laiko? — klausia jaunuolis pagyvenusį vyrą.

— Atsiprašau, bet negaliu pasakyti. Matai, jeigu atsakysiu, tai jau užsimezga pažintis. Tamsta mane pakviesi iš mandagumo kavos, o aš, atsilgydamas pas save, o ten manė gražioji dukrė, ir jūs galite susimylėti ir panorišite tuoktis, — tai kaip aš galėsiu dukterį leisti už vyro, kuris net laikrodžio neturi?

PAKLYDĖS TRAUKINYS

Traukinio Paryžius-Nica kontrolierius kreipiasi į patogiai kupėje įsitaisiusią ponį: — Jūsų bilietas į Kale, o šis traukinys eina į Nicą.

— Ach, šitaip. O ar jūsų mašinistai dažnai taip apsirinka?

IS PRATIMŲ

Mokslu metams baigiantis, viešas skaitytojas atsiumė klausimų iš lietuvių kalbos pratimų šeštajam pradžios mokyklos skyriui, gana linksmai nuteikiančių.

Pratimuose yra ir toks klausimas: „Kuri svarbi kūno dalis yra, kuri padeda šilumą išlaikyti?“ Atsiuntėjas mano, kad tokia svarbi kūno dalis yra liežuvis, nes jis ir šiltai stovi, ir kai žmogui šalta gali paprašyti, kad krosnį pakurtų.

GARSŲ MIESTAI

Čekoslovakijoje atostogaujantis sovietų pareigūnas užsuko į Pilseną.

— Aš pažįstu jūsų miestą dėl jo gero alaus, — pasakė jis lydejusiam čekui.

— Labai malonu tai girdėti. O iš kurio Sovietijos miesto jūs esate kilęs? — paklausė čekas.

— Iš Vorkutos!

— O, tai garsus miestas savo milžiniškais kapinėmis! — sušuko čekas.

SENIŲ BALIUS

— Mamytė, aš vakar buvau tokių atsilikusių baliuje, kur visi šoko dar susikabinę.

Spaudos apžiūrinėjimas

BAIMĖS PASIDALINIMAS

Šitokį klausimą stato Art Buchwald savo kondensuotam pasakyme, atspausdam „Catholic Digest“, ir po to pataria: „Pasidalinkime baiminimais tarpusavy“. Esą, vienas iš didžiausių nūdienos bėdų pasaulyje yra žmonių ir žmonių kasdieninė baimė. Žiūrėk čia tik baiminiesi kokių nors vienu reikalu ir dar nepabaimė baimintis, jau kita kokia baimė slenka tavo durų link.

Daugelis amerikiečių, esą, yra taip save paruošę, kad jie baiminasi visais reikalais iš karto, nepaisant kalte kala į galvas, jog liautumėsi tai dar. O tokius patarimus amerikiečiams duoda beveik visokiųjų profesijų žmonės: ir mokslininkai, ir politikai, ir generolai ir „social workeriai“, daktarai, advokatai, TV komentatoriai, laikraščių kolumnistai ir t.t.

Autoriaus šeimoje nutarta tas baimes tarpusavy pasidalinti! Jo tėvas nutaręs baimintis išimtinai tik Viduriniaisiais Rytai. Jo sesuo Alice sutikusi baimintis tik Kinija. Ir šis objektas atriktas iš kitų baiminimosi programos. Bent kuriuo laiku, kai tik sesuoka nors išgirstanti per radiją ir perskaitanti laikraščiuose apie Mao ar raudonuosius gvardus, ji susišaukianti savo šeimos narius ir pasisakanti, kad ji dėl to visko „labai besibaiminanti“. Žinoma, kiti šeimos nariai reikią jai užuojautą dėl jos baimės, bet ką gi kita padarysi — tai jos pareiga baimintis dėl Kinijos...

Jo sesuo Edita besibaiminanti per didelių žmonių skaičiaus gausėjimu žemėje. Kodėl ji šią poziciją savo noru priėmusi, netgi kiti šeimos nariai to nežina. Kažkas iš jų tik prisimenąs, jog sesuo Edita kažkuria dieną sakiusi, jog ji girdėjusi per televiziją Johnny Carson, Merv Griffin ar Joey Bishop programoj, kad 2000-taisiais metais kiekvienas žmogus žemėje turėsias tik 20 kvadratinį colių plotą, kuriame jis turėsias pasitenkinti bestovėdamas.

Gi jų šeimos dėdė Oskaras apsiėmęs baimintis Vietnamu. Iš tikrųjų, tai niekas kitas ir nenorėjęs tos pareigos prisiimti, bet Oskaras pasisakęs, kad geriau baimintis dėl Vietnamo, negu dėl juodųjų demonstracijų Amerikoje.

Sesuo Doris esanti labai didelė frankofilė. Ji sutiko išimtinai baimintis tik prezidentu de Gaul liu.

Žmona apsiėmusi baimintis ci garečių rūkymu, nors jos vyras,

Vyras atlieka namų ruošos darbus aiškina svečiui:

— Tu esi laimingas, gauni tik dvi savaites atostogų, o aš gaunu tris.

labai norėjęs ją nuo to baiminimosi atkalbėti, nes juo žmona, daugiau baiminasi dėl rūkymo, juo daugiau cigarečių surūkanti. Vienas, esą, reikalas iš to visai šeimai naudingas, kad, jei baiminantis dėl rūkymo, visi kiti galį sau rūkyti be jokios baimės.

Vienas svainių apsiėmęs baimintis dėl eismo saugumo keliuose, kitas dėl oro užteršimo (air pollution). Tik viena Iza gavusi, bene, kartais sunkiausią o kartais lengviausią baiminimosi sritį — baimintis dėl beisbolo klubo Bostono Red Sox.

Kadangi šios istorijos autorius gyvenas Washingtono, tai šeima jo prašiusi sutikti baimintis dėl prez. Johnsono. Iš pradžių jis la-

Sypanis nors ir kreivomis linijomis lektų, tačiau visada pataliko.

bai tos pareigos nenorėjęs prisiimti, nes baiminimasis dėl LBJ reikiąs ne ką kitą, kaip pilno laiko darbą, tačiau, šeimai, labai užsiuolus, jis tą pareigą prisiėmęs. Jų įrodymams jis negalėjęs atsispirti ir pasipriešinti, nes šeimos nariai nurodę, jog jie taip ilgai baiminiesi dėl jo paties, o kodėl jis, girdi, dabar negalėty (už juos) pasibaiminti dėl Lyndon Johnsono?

Dėl tos tad priežasties jis ir sutikęs, nes baimintis dėl prez. Johnsono, jam nereikią baimintis dėl Nixono, nes tai jo tetos Molly pareiga.

P.A.

NEPRIKLUSOMUMAS

I aukštą žolę isisukę, Žiogai vis čirškia kaip padūke. Jie atkakliai tą gaidą grieš Ar būsi už, ar būsi prieš.

J. A. Jūragis

NESVARBU KOKIOS RŪŠIES KOMUNISTAS

Kolumbijos universitete policininkas malšina demonstrantus.

— Aš esu antikomunistas, — šaukia vienas studentų.

— Man nesvarbu kokios rūšies tu komunistas, — sušuko policininkas, grūdams į šalį, — jei visi ne velnio neverti.

MAINAI

Rinkejas senų dalykų pasakoja savo draugui:

— Pasisekė surasti idiotą, kuriam įkalbėjau seną mašiną, vežiojusią Napoleoną.

— O ką jis tau davė mainais?

— Nešiojamą radijo aparatą, kuris kadaise priklausė Julijui Cezariui.

A. Nakas

LINKSMOS SKYRYBOS

Šiais laikais skirbybas gauti nėra taip lengva, todėl, norint, taip sakant, atsikratyti savo visokių žmonių ar vyrų, reikia sugalvoti ir rimtas priežastis, o jų kaip matome yra tikrai rimty. Ir kadangi birželio mėnesį daug jungtinių, juos čia kaip pavyzdžius parodome.

Clevelande viena moteris laimėjo išskyrimą, kadangi, kai ji ligoninėje laukė kūdikio, jos vyras į kiną vaikščiojo su naujagimi skryliaus nurse.

Los Angeles viena moteris gavo skirbybas, kai teisme pasiskundė, kad, kai vairuojant, vyras sėdi mašinos užpakaly ir ją tampo už ausų ir plaukų, norėdamas pasakyti, kaip reikia važiuoti.

Bostone viena moteris laimėjo skirbybas, kai ji teisme pasiskundė, kad nuo vestuvių jos vyras su ja kalbėjo tik tris kartus. Teismas priteisė išlaikymą žmogui ir trims vaikams.

Chicagoje vieno profesoriaus žmona gavo skirbybas todėl, kad vyras ją vertė skaityti vakare drabužinėje, kad jam savo skaitymu netrukdytų miego.

Denverij vienas vyras prašė skirbybų, kadangi jo žmona pagrasė jam peiliu, primušė jo motiną, bet svarbiausia — pavogė jo penketą kralikų.

San Francisco vienas vyras gavo skirbybas todėl, kad žmona pasamdė privatų seklį išaiškinti ką jis veikia, kai nebūna namie, o už seklį jis pats turėjo sumokėti.

PATARIMAS

— Jei tuojau pat neduosi man saldinių, tai aš jau nebeliūsiu daugiau tavęs, — sako Petriukas.

— Prieš pietus negausi saldinių. — Tai tada aš išvykstu labai toli. I mėnulį ar kur kitur. — Tvarokj, tik netrenk per smarkiai durų, išvykdamas, ir gerai nusivalyk kojikas, grįždamas.

ŽMONAI LEIDIMĄ GAVUS

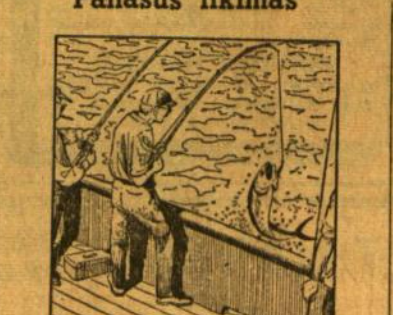
Du draugai susitinka važiuodami dviračiais. — Sveikinu! — šuktelėjo vienas, matau, kad tavo žmona irgi jau išmoko vairuoti automobilį.

MĖSA IR KATINAS

Draugai nusipirko 5 svarus mėsos, padėjo ant stalo ir nuėjo pirma nugert. Mėsa dinga. Žiūri kad netoli sėdi katinas ir laižosi.

— Tikriausiai katinas suėdė! — Patikrinkim! — sako kitas ir deda katiną ant svarstyklų. — Lygių lyg ausiai 5 svarai, — triumfuoją pirmasis. — Bet kur tada katinas? — suabejoja trečiasis.

Panašus likimas

Meškeriojtojas ištraukė žuvytę, užkibusią ant meškerės ir pradėjo filosofuoti: „Matai, kokis panašumas: nelaimė ateina ir žuviai ir žmogui, kai tik ne laiku prasižioja“.

PLOKSTELĖ MAŽIEMS IR SUAUGUSIEMS

„O jeigu jau paugliai, vietoj Joan Baez, pasirinka Violetos Bendžiūtės plokstelę, tai nauda apčiuopiamesnė, negu šiaip sau suaugusių pasiklausymui, sergant pagiriomis“.

A. Nakas

Clevelande vyras prašė atskirti nuo jo antrosios žmonos, kadangi ji priimdavusi instrukcijas kaip elgtis su vyru iš jo pirmosios žmonos.

New Havene vyras paprašė skirbybų ne todėl, kad jis išlaiko be žmonos ir penketą jos nedirbančių brolių, bet todėl, kad šie diena taip triukšmauja, jog neduoda jam išsimiegoti.

New Yorke vienas vyras gavo atskyrimą, kai jis teisme pasiskundė, kad negali spėti rinkti žmonos išmėtytų daiktų valgykloje ir salėse, esą jis visada turi grįžti į restoraną ir kaip šuo šniukštinėti apie žmonių kojas ar neris žmonos pamestos pirštines. Pats žiauriausias dalykas buvo išgirstas Brooklyno teisme, kur žmona gavo išskyrimą todėl, kad vyras labai žiaurus, jis jų vestuvinėje nuotrukoj nuotakai pripašė ūsus.

Perilgai užsikalbėjęs garbingai išnešamas ant rankų.

SAUGUMAS

Motina savo mažametį sūnų vis bara, kad nebristų toli į jūrą. Sūnus klausia:

— O kodėl tėtė gali bristi? — Jis gerai apsidraudęs, — paaiškina mama.

AR DAUG NORI MOTERYS?

Sako, jog netiesia, kad moteris daug nori, ji būnanti patenkinta ir nedideliu dalyku, jei tas nedidelis dalykas yra absoliučiai tas, kurio ji nori.

PATARIMAS VEDUSIEMS

Protingas patarimas vedusiems vyrams esąs toks: su gražiomis moterimis dėkia labai protingu, su protingomis moterimis — būk linksmas, su jaunomis mergaitėmis — būk labai rimtas, o su senomis moterimis — labai nerimtas ir padykęs.

Kepinimasis saulėje reikią, kad pavėlavai atvažiuoti ir neberandi laisvo stalo piknike.

GERIMO BŪDAS

— Mano tėvui septyniadesimt metų, o jis neišgėrė nė vienos taurelės.

— O, daug yra žmonių, kurie geria tiesiog iš butelio.

LAIMINGASIS

Vienas barzdotas ir nešvarus hippies eina gatve ir susitinka kunigą, parišta ranka.

— Kas atsitiko? — klausia hippies.

— Maudžiausi vonioje, paslydau ir išsisukau, — atsakė kunigas.

— Tai kaip gerai, kad aš nesu katalikas, — pasidžiaugė savo OPTIMISTAS IR PESIMISTAS

— Kas yra optimistas ir pesimistas? — klausia vienas vokiečių kitą Muenchenė.

— O, pesimistas mokosi rusų kalbos, o optimistas anglų.

— Vargšas žmogus nori būti turtingas, turtingas nori būti gražus, viengungis nori būti vedęs, o vedęs nori būti mirusiu.

— Garas gaunamas tada, kai vanduo beprotiškai susimaišo su karščiu.

— Šypsena mažiau kainuoja, negu elektra ir sutelkia daugiau šviesos.

A. Cronin

— Man nereikia jokių draudimų, aš pats turiu savo rankoje visus iššūkus.

Mintys prakalbų pagerinimui

— Amerikos bibliotekose yra 70 mil. knygų, bet kai nori ką gauti, ji dažniausiai yra paimta.

— Nereikia bijoti pramogų, nes jei žvakę degini iš abiejų galų, gauni daugiau šviesos.

— Norėdamas sustabdyti mašiną triukšmą leisk žmonai vairuoti.

— Šis pasaulis — kaip tikra ligoninė. Kai tik tu, žmogau, jau pasijunti įsitaisęs patogiau, vis atsiranda kas nors, kas tave įstumty į kokią bėdą — į nepatogumą.

— Juo ilgiau žebenktis saugo vištas, juo mažiau jų lieka.

— Melagis nusibaudžia ne todėl, kad juo niekas netiki, bet kad jis pats niekuo nebegali tikėti.

— Smaguris yra toks žmogus, kuris pakviestas į vakarą, su vynu, moterimis ir dainomis, klausia, kokios rūšies bus vyšas.

Socialistinė lygybė

„Šluotoje“ Pr. Rasčius išspausdino eilėraštį Milijonierė, kurioj išryškėja tarybų lygybė, mat, Sovietijoje visi lygūs, bet tas, kuris pripuola prie maisto, yra už kitus lygesnis. tiesiog nusirito „Praėjo pro šalį... Ne! Nepraėjo — lengvai pavėjui sabaly ir gerų kvėpalų, auskarų ir maudų, ir žiedų nebylys kamuolys.“

Milijonierė, manot, praėjo? Ne!

Restorano N. padavėja.

J. A. R-vydas atsiumė šiuos, pagal V. Kudirką parašytus, posmus:

Kol jaunas o broli, skubėk prie altoriaus Nučupęs už rankos Nijolę ar Oną Kol nugara tiesi — atrodai padoriai.

Nesnausk, susiraski sau žmoną. Tuoj veddamas žmoną gali gauti su kraičiu, Arba, kitaip tariant, su gera pasoga.

Vėliau gi jei vesi — gausi su „artraičiu“.

Su kokia podagra ar amžina sloga.

Kuomet pasijusi, kad tinki prie seno.

Pakaušis nuplikęs, diegliai remia šoną.

Kai nosis žydės nuo išgerto šampano, Tada bus per vėlu galvot apie žmoną.

Gyvenimo knygą skaityk lapsų lapą.

Ir kolei dar protas tau nėra suklūvęs, Kad būdamas vienas nežengtum į kapą.

Nevedęs, be ženklų, kad žmogumi buvęs.

— A. Cronin